

**OMUL MODERNITĂȚII TÂRZII.
„MAREA RUPTURĂ” ȘI NEVOIA
REFACERII ORDINII SOCIALE**

Adrian Gorun, prof.univ. dr.
Univ. „Constantin Brancusi” din Tg-Jiu

Abstract

Studiul de față reprezintă o incursiune în istoria omenirii începând cu teza lui Darwin și continuând cu Th P. Millemann, a cărui concluzie este că evoluția omenirii este o evoluție paralelă cu cea a altor specii, iar apariția omului modern se bazează pe descoperirile anterioare.

Demersul ne înlesnește prezentarea teoriei valorilor a lui Toffler, ce analizează tranziția și evoluția societății umane pe parcursul “valorilor” văzute ca repere de abordare a etapelor civilizațiilor umane și culminând cu “Marea Ruptură” – dezindustrializarea Rust Belt și în ultimă instanță Era Informației, cu consecințe atât de vaste.

Filosoful american Francis Fukuyama – devenit celebru după lansarea cărții *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, autor a numeroase studii despre democratizare și politică economică internațională, fost membru al Departamentului de Științe Politice al Corporației RAND (mai bine de opt ani în intervalul 1979-1996, cu anumite intervale de întrerupere) și personalitate activă la Departamentul de Stat al Statelor Unite (1981-1982 și 1989) scrie în 1999 cartea „Marea ruptură. Natura umană și refacerea ordinii sociale”¹.

**MAN OF LATE MODERNITY:
“GREAT BREACH” AND THE
NEED FOR REMAKING THE
SOCIAL ORDER**

Adrian Gorun, prof. univ. dr.
Univ. “Constantin Brancusi” of Tg-Jiu

Abstract

The present study represents a foray into the history of human beings starting with Darwin’s thesis and going on with Th. P. Millemann, whose conclusion is that the evolution of the human beings is an evolution parallel with that of other species and the emergence of the modern man is based on the discoveries of the previous species.

The endeavour enables us to introduce Toffler’s theory of waves, analyzing the transition and evolution of the human society along the “waves” as landmarks for approaching different stages of the human civilizations, culminating with the “Great Breach” – deindustrialization of Rust Belt and ultimately the Information Age, whose consequences are so vast.

The American philosopher Francis Fukuyama, famous after launching his book *The End of History and the last man*, author of numberless studies on democratization and international economic policy, former member of the Department of the Corporation for Political Sciences RAND (for more than 8 years in the period 1979-1996 with certain intervals of interruption) and active personality of the State Department of the United States (1981-1982 and 1989) wrote the book “*Great Breach, Human Nature and Remaking the Social Order.*”²⁰

¹ Cartea apare în România la Editura Humanitas în 2002 și este prefăcută de Liana V. Alecu, reeditare 2011

Lumea postindustrială poartă amprente serioase ale unei tranziții zbuciumate, amprente generatoare de crize și concretizate în: *creșterea delicvenței, destrămarea familiilor, individualism și neîncredere*. Toate acestea justifică o întrebare fundamentală: Ce șanse au societățile contemporane să depășească momentul de criză și să refacă ordinea socială? Construcția intelectuală de mare rafinament, întemeiată deopotrivă în istorie, sociologie, economie, religie, filosofie politică, biologie, logică, antropologie reprezintă răspunsul pe care Fr. Fukuyama îl dă la această întrebare, filosoful punând în discuție însăși fundamentele organizării sociale.

1. Cum s-a născut omul modern?

Până la impunerea geneticii în sistemul științelor teza lui Darwin – care prezenta evoluția umană „ca pe o succesiune de evoluții, pornind de la specia bipedă apropiată de maimuță și terminând cu o înlănțuire de specii intermediare omului” – a dominat gândirea umană. Darwinismul pătrunsese adânc și în perimetrul științelor despre societate, multe din metodele de investigare, dar mai ales multe rezultate ale investigației fiind vulgarizate. Lanțul evoluționist descris de Darwin avea, însă, multe verigi lipsă, discontinuitățile fiind prezente pe perioade de timp extrem de mari.

The post industrial world bears the imprints of a tormented transition, imprints generating crises and substantiated in: *increase of law infringement, individualism and distrust*. All these justify a fundamental question: What are the chances for the contemporary societies to overcome the moment of crisis and to restore the social order? The highly refined intellectual structure, set up alike in history, sociology, economics, religion, political philosophy, logics, and anthropology, represents the answer which Fr. Fukuyama gives to this answer and includes in the debate the bases themselves of the social organization.

1. How Was the Modern Man Born?

Until genetics imposed in the system of sciences, Darwin’s thesis, according to which the human evolution “was presented as successive evolution starting from the biped species close to the ape and ending with a chain of species intermediate to human”, dominated the human thought. Darwinism had deeply pervaded the domain of society sciences, many of the investigation methods but especially many of the investigation results were vulgarized. The evolutionist chain described by Darwin lacked many links; the discontinuities were present over great periods of time. Understanding this idea

²⁰ In Romania the book is published with the Printing House Humanitas in 2002 with a Preface written by Liana V. Alecu and re-edited in 2011

Înțelegerea acestei idei este nu doar necesară, ci și ilustrativă. Th. P. Millemann exemplifică prin diverse specii umane care, deși au fost considerate ascendente în evoluția altei specii, n-au avut nici un rol în evoluția celor de pe urmă: „Într-adevăr, fără să ne întoarcem prea mult în trecut, în epoca dispariției dinozaurilor, înainte ca *Homo sapiens*, strămoșul nostru, să apară pe pământ, acum o sută cincizeci de mii de ani, trăia deja *Homo neanderthalis*, prezent de mai bine de două sute de mii de ani, și care a trăit, pare-se, timp de încă o sută de mii de ani în armonie cu omul modern, fără să se amestece cu el, ca să dispară abia acum treizeci de mii de ani, atunci când trebuia să fi fost la cel mai înalt nivel al civilizației sale.

Oamenii de Neanderthal care populau Europa, la acea vreme înconjurați de marea calotă glacială la nord și ghețarii Alpilor la sud, au trăit, înaintea apariției strămoșului nostru, timp de peste o sută cincizeci de mii de ani, alături de vărul lor, *Homo erectus*, care se pare că era o ființă mai inteligentă, cu o cutie craniană superioară omului de astăzi, care stăpânea tehnicile preistoriei posedând un simț tribal și religios.

Acest *Homo erectus* a trăit și el peste un milion de ani, dispărând cu treizeci de mii de ani înaintea sosirii lui *Homo sapiens*. În funcție de criteriile evoluției speciilor, adaptarea la mediul său înconjurător trebuia să fie și ea la apogeu în momentul dispariției

is not only necessary, but illustrative too. Th. P. Millemann exemplifies through different human species that even considered ascendant within the evolution of another species, had no role in the evolution of the former:

“Without going far too back in the history, in the dinosaurs age, before *Homo sapiens*, before our ancestor to appear on the earth, it is true that *Homo Neanderthals* lived on earth; he had been present for more than two hundred thousand years and seemed to have lived in harmony for more than one hundred thousand years with the modern man, without entangling with it, to disappear only thirty thousand years ago when he must have been at his highest level of civilization.

Neanderthals people populating France, by then surrounded by the great ice cap in the North and the Alps glaciers in the South, had lived before our ancestor appeared on earth for more than 150 thousand years along his cousin *Homo erectus* who seemed to have been a more intelligent being with a cranium superior to the man today, who mastered the prehistoric techniques with a high tribal and religious sense. This *Homo erectus* also lived over one million years and disappeared with 30 thousand years before *Homo sapiens*. Varying with the criteria of species evolution, his adaptation to the environment must have come to a head in the moment of his disappearance. The situation is the same for

sale. Situația este aceeași pentru *Homo habilis*, numit astfel deoarece știa să folosească uneltele. El a trăit același timp cu *Homo rudolfensis*, a cărei evoluție a dus la nașterea lui *homo ergaster*, care stăpânea focul.

Acesta din urmă a trăit, cu două milioane de ani înainte de Hristos, timp de aproximativ un milion trei sute de mii de ani.

Înainte lor, întorcându-ne cu peste patru milioane de ani în urmă, găsim diferite specii de *Australopithecus* înrudite cu bipezii, care au coborât din copaci și care au dispărut și ei într-un mod la fel de misterios.

Au dispărut, deoarece nu sunt în mod obligatoriu descendenții și nu reprezintă evoluția celorlalți”².

Deși șirul exemplificărilor pare prea lung, el nu este nici pe departe inutil. Dimpotrivă. El pune sub semnul întrebării continuitatea în succesiunea imanentă a speciilor în evoluție, dovedind în esență că:

➤ Între *Homo sapiens* și alte specii umane raporturile de concomitență și succesiune directă sunt mai mult întâmplătoare;

➤ *Homo sapiens* nu este prima specie umană, înaintea sa existând o serie de alte specii, multe dispărute cu zeci sau sute de mii de ani anterior apariției lui *Homo sapiens*;

➤ Specii umane anterioare au dispărut atunci când și-au atins apogeul în privința

Homo habilis, called as such since he could use the tools. He lived at the same time with *Homo rudolfensis* whose evolution led to *Homo ergaster*, who mastered the fire. The last had lived two million years before Christ (B.C.) and for approximately one million three hundred thousand years. Before them, going back over four million years, we find different species of *Australopithecus* related to biped beings, which descended from trees but disappeared the same mysterious way. They disappeared because they were not necessarily the descendants and did not represent the others’ evolution”²¹.

Though the line of exemplifications seems too long, it is far from being useless. On the contrary: it questions the continuity of the species immanent succession within the evolution and it proves in essence that:

➤ The relation of concomitance and succession between *Homo sapiens* and other human species are purely accidental;

➤ *Homo sapiens* is not the first human species, there were others before it, many of them disappeared tens or hundreds thousand before *Homo sapiens*’ emergence;

➤ Previous human species disappeared when they came to a head concerning their adaptation to the environment.

Under the circumstances that none of the civilizations that were brilliant on the stage of history and dominated Ancient times, could

² Th. P. Millemann, *op. cit.* p.p. 26-27

²¹ Th. P. Millemann, *op.cit.* pp.26-27

adaptării la mediul înconjurător.

În condițiile în care nici una dintre civilizațiile care au strălucit și dominat Antichitatea nu s-a putut conserva până azi, se pune justificat întrebarea: Ce se va întâmpla cu omul actual în viitor?

Ultimele studii orientate în direcția stabilirii secvențelor moleculare de ADN, studii efectuate îndeosebi de echipa germană din grupul de cercetători ai lui Svante Pääbo, demonstrează că secvențele genetice ale omului de Neanderthal și ale omului modern, Homo sapiens sunt extrem de diferite. Atât de

de Th. P. Millemann sunt și ele edificatoare:

- Dacă este observabilă o evoluție la bipezi, ea este o evoluție în rândul diferitelor specii, fiind posibilă evoluția unora prin folosirea descoperirilor altora;

- Speciile preexistente omului, care erau considerate strămoșii lui, nu mai există;

- Speciile evoluează în sânul propriului grup, dând naștere unor indivizi mai evoluți, care dispar, fără să dea naștere unei specii mai evolute.

Misterul ce însoțește apariția omului modern, cu cel puțin o sută cincizeci de mii de ani în urmă, persistă.

Ipotezele lansate – științifice, religioase, mitice – sunt admisibile, însă nu sunt demonstrate și nu se poate afirma nimic

not endure until today, a question arises naturally: What does the future bring to the present man?

The last studies intended to establish the DNA molecular sequences as well as studies undertaken especially by the German group of researchers led by Svante Paabo show that the genetic sequences of the Neanderthal man and of modern man, Homo sapiens are extremely different; they are so different that “it is impossible for one of them to be the descendant of the other”²². To this sense Th. P. Millemann’s conclusions are edifying:

- Whether in case of biped people, an evolution can be observed, it is an evolution within other species, the evolution of some was possible as long as they used the others’ discoveries;

- The species previous to the man, considered his ancestors do not exist anymore;

- The species evolved within their own group, from the same group, more evolved individual emerged, who in turn disappeared to leave room for other more evolved species.

The mystery connected to the appearance of the modern man at least 150 thousand years ago still persists. The scientific, religious and mythical theories put forward, can be admitted, yet they cannot be demonstrated and nothing can be affirmed about them being plausible. It is certain

³ Ibidem, p.27

²² Ibid, p.27

despre plauzibilitatea lor. Cert este însă că mamiferele bipede nu sunt strămoșii omului, că „toate speciile bipede evolute, mai mult sau mai puțin umane, au dispărut, mai puțin omul, singur și unic, indiferent de culoarea pielii sale și a locurilor de evoluție sau existență”⁴.

Genetica pune din nou la lucru antropologii, istoricii, politologii. Ei se află confrunțați cu certitudini, dar și cu multe incertitudini. Printre certitudini, pot fi enumerate: inexistența unei relații între australopiteci (rudele maimuțelor) și omul actual, originea comună a oamenilor, indiferent de rasă și culoare, relația mediului ambiant (elemente climaterice și geologice) – diferențieri în interiorul speciei umane, nevoia intrinsecă a traiului în comunitate, nevoia de inovație (ca atribut exclusiv al omului, atribut descris de J. W. Lapierre) pentru perenitatea comunității, rolul jucat de factorul climă în constituirea civilizațiilor, rolul mitologiilor și religiilor în conservarea unor popoare sau în dispariția altora ș.a.

2. Migrațiile populaționale și apusul unor civilizații

Se redeschide cercul?

Factorii geoclimaterici sunt pe cât de importanți în constituirea, menținerea, înflorirea dar și decăderea comunităților și

though, that the biped mammals are not the ancestors of the human being, that “all the evolved species, more or less human, disappeared though not the same can be said about the human being, alone, unique, irrespective of the colour of his skin and of his places of evolution and existence”²³.

Genetics again has the anthropologists, historians, political scientists work. They meet both certainties and uncertainties. Among real facts one can enumerate: between Australopithecus (the relatives of apes) and the present man, the common origin of human beings, irrespective of race and colour, their relations with the environment there were no kind of relations (climate or geological elements – differentiations within the human species, the intrinsic need of living, an attribute described by J. W. Lapierre) for the community everlasting existence, the role played by climate in the civilizations’ setting up, the role of mythologies and religions in preserving some peoples and the disappearance of others and so on.

2. Migration of Populations and Decline of Some Civilizations

Does the circle reopen?

The geo-climate factors are important and responsible alike for the setting up, maintaining, flourishing and the decline of

⁴ Ibidem

²³ Ibid

civilizațiilor, pe atât de „responsabili” de mersul istoriei. „Responsabili” prin raportare la factorul demografic.

Acolo unde clima și poziția geografică permit viețuire și conviețuire în condiții acceptabile, indivizii umani și-au constituit comunități și civilizații înfloritoare.

Acolo, însă, unde, factorul geoclimateric a fost nefavorabil, supraviețuirea unor populații în creștere era dificilă. Capacitatea de a râvni este specifică ființei umane. Preocupat de supraviețuire în mediul natural arid și ostil, omul își vede tot mai mult resursele (și așa insuficiente) în continuă diminuare. Resursele se împuținează, populația se înmulțește. „Cu aproximativ zece mii de ani înainte de Hristos lumea cunoștea doar trei regiuni de civilizații avansate: China, India și Orientul Mijlociu. Europa și Americile își dezvoltă civilizații strălucite, dar mult mai târziu. Popoare precum cele mesopotamiene și egiptean au fost preocupate de cultivarea pământurilor fertile din zona Tigrului, Eufratului și Nilului, luându-și măsuri de apărare a propriilor bogății și nefiind preocupate de colonizarea altor teritorii. Alte popoare, precum grecii, romanii, germanicii au fost popoare războinice și regimurile teocratice s-au dovedit neputincioase în fața regimurilor militare, chiar dacă în unificările teritoriale din Mesopotamia și Egipt puterea teocratică a jucat un rol semnificativ. Unindu-și fratriile, grecii au clădit o civilizație de invidiat în

communities and civilizations; they are responsible alike for the course of history itself, responsible through the relation with the demographic factor. Where climate and geographical position were favourable enough for living and cohabitation under acceptable conditions, the human individuals were able to set up flourishing communities and civilizations.

Yet where the geo-climate factor was unfavourable, a growing population survival was difficult. To strive for something is specific to the human being. Concerned with his survival in a natural environment, arid and hostile, the human being regards his resources (insufficient anyway) ever more diminishing. Resources are diminishing while the population is increasing. “Approximately ten thousand years BC, there were only three regions of advanced civilizations in the world: China, India and Middle East. Though they developed brilliant civilizations, Europe and the two Americas emerged much later. Mesopotamians and Egyptians were people concerned with working the fertile lands in the areas of Tiger, Euphrates and Nile and with defending their wealth, not at all with colonizing other territories. Nevertheless there were other peoples like Greeks, Romans, Germans who were warrior peoples and the military regimes have always been stronger than theocrat regimes, even if in Mesopotamia and Egypt territorial

antichitate, dar au fost cucerii de romanii ce- și asociaseră cele zece curii, la rândul lor cucerii de popoarele barbare germanice, popoare „care vor avea nevoie de mai multe secole de evoluție ca să atingă nivelul de viață al învingătorilor”⁵.

Puține au fost cazurile în istorie în care civilizațiile s-au constituit și dezvoltat prin utilizarea resurselor proprii. Expansiunea economică a civilizației occidentale s-a bazat aproape continuu pe însușirea și exploatarea resurselor altor popoare, nu doar în antichitate. Cum precizam anterior, mijloacele s-au schimbat, esența problemei rămânând aceeași.

Statele occidentale au declanșat colonizarea mondială cu același scop, însă consecințele acestei colonizări au fost diferite, funcție de particularitățile fiecărui continent dar și de particularitățile fiecărei civilizații. Mai mult, „Valurile” prin care Alvin Toffler⁶ analizează tranziția și evoluția societății umane reprezintă repere în abordarea particularităților colonizării mondiale în sensul că *primul val* (cel al tranziției de la societățile arhaice de vânători și culegători la societățile agricole) este specific expansiunilor și anexiunilor teritoriale prin violență în epoca veche, având ca obiect dobândirea de pământuri roditoare,

unifications took place and the theocrat power played a significant role. By unification of phratries, the Greeks built an envied civilization in Ancient times; yet they were conquered by the Romans who unified their ten curries; in turn the Romans were conquered by the Germanic barbarian peoples, “peoples who would need more centuries of evolution in order to get to the living standards of the conquered peoples”²⁴.

Few were the cases in history when the civilizations set up and developed by utilizing their own resources. The economic expansion of the Western civilization rested continuously upon taking possession and exploiting other peoples’ resources, and this did not happen in ancient times only. As we stated before, despite the changing of means, the essence remained unchanged.

The Western states started the global colonization for the same reason, though the consequences of this colonization were different varying with the particularities of each continent and the particularities of each civilization. Moreover, the theory of “Waves” through which Alvin Toffler²⁵ analyzes the transition and evolution of the human society represents landmarks in approaching the particularities of global colonization to the sense that *the first wave* (that of transition

⁵ Ibidem, p. 31

⁶ Vezi Alvin Toffler, *The Third Wave*, William Morrow, New York, 1980

²⁴ Ibid, p. 31

²⁵ See Alvin Toffler, *The Third Wave*, William Morrow, New York, 1980

cel de-al doilea val, (cel al tranziției de la societățile agricole la cele industriale) este specific perioadei acumulării primitive de capital și are ca obiect dobândirea, prin violență a bogățiilor solului și subsolului necesare industrializării, iar *cel de-al treilea val* (cel al trecerii de la societatea industrială la „societatea informatizată”) are ca obiect instituirea și dominația megacapitalului informațional într-o „eră a informației” (înțeleasă ca „epocă postindustrială”), epocă în care violența de tip clasic este înlocuită prin forme (mai mult sau mai puțin) voalate ale violenței psihice.

Analiza atentă a proceselor de tranziție de la o epocă la alta învederează un fapt incontestabil: consecințele majore ale colonizării mondiale se traduc în termeni de dominație prin expropriere a celor puternici, prin cuceriri (de teritorii, de poziții, de zone de influență, de potențial cognitiv-informațional, de amplasamente de capital în afara granițelor etc.) și de ascultare, supunere, deposedare, golire de suveranitate pentru cei slabi. Vectorii utilizați în colonizarea mondială sunt multipli: puterea armată (războaiele), puterea economică susținută de puterea militară (despolierea de resurse și amplasamentele de capital în exterior prin amenințarea cu arsenalul militar sau recurgerea la acest arsenal), puterea informației susținută prin politica pretextului (cucerirea și întreținerea pozițiilor dominante

from archaic societies of hunters and gatherers to agricultural) specific to the violent territorial expansions and annexations in ancient times aims at taking possessions of fertile ground; *the second wave* (transition from agricultural to industrial societies) specific to the accumulation of primary capital and aims at violent taking possession of the ground and underground riches necessary for industrialization, and finally *the third wave* (passing from Industrial Age to Information Age) aims at instituting and domination of information mega-capital in “Information Age” (understood as “post-Industrial Age”), where the classic violence supersedes (more or less) veiled forms of psychological violence.

Thorough analyses on the transition processes from one age to another makes evident a cogent fact: the major consequences of global colonization are rendered through domination terms of the powerful states, conquering (territories, positions, influential areas, cognitive-informational potential, placement of capital outside the borders etc.), obedience, sovereignty deprivation for the weak states. There are many vectors utilized by global colonization: army power (wars), economic power upheld by the military (dispossession of resources and capital placement outside the borders by threat with the military arsenal or recourse to this arsenal), the power of information upheld by

se întemeiază în potențialul informațional deținut și instalat fără frontiere în lume, apelul de forță militară fiind doar consecința politicii pretextului și doar o ultimă soluție).

Câteva repere sunt semnificative pentru ilustrarea diferențierilor expuse supra în privința valurilor tranziției și consecințelor colonizării. Pe ansamblu, apelez la metoda comparativă așa cum este expusă de Fr. Fukuyama, chiar dacă valoarea metodologică este una contextual – circumscrisă: „Pentru studierea fenomenelor precum schimbările bruște ale normelor sociale este foarte important să se compare date din diferite țări. Spre deosebire de cercetătorii din științele naturii, sociologii nu pot realiza experiențe de laborator, în care un experiment se desfășoară în condiții controlate, pentru a înțelege exact care este cauza anumitor efecte. Noi nu ne putem apropia de acest mod de lucru decât prin compararea a două societăți asemănătoare în multe privințe, dar deosebite într-un anumit domeniu”⁷. Foarte exact, pentru că metoda comparativă presupune *a compara* ceea ce este de comparat, adică, pornind de la elementele comune să constatăți și să analizezi diferențierile. *Niciodată nu dă roade comparația în privința unor elemente ce se deosebesc fundamental și nici în privința unor elemente absolut identice.*

În baza acestei prime clasificări, voi pune la lucru câteva texte cu referințe în domeniu

“for a shift” policy (conquer and maintain of the dominant positions founded on informational potential, owned and used without frontiers anywhere in the world, appeal to military force being only the consequence of policy for a shift and a last solution).

Just to illustrate the differences presented above regarding the waves of transition and the consequences of global colonization, some significant landmarks are enough to which I resort comparatively, following Fukuyama’s example, even if the methodological value is contextually circumscribed: “In order to study the phenomena as the unexpected shifts of social norms, it is of an utmost importance to compare data in different countries. Unlike the natural sciences researchers, the sociologists cannot undertake laboratory experiences, where controlled experiments can be achieved to better understand the cause of some effects. The only way to approach this method is for us to compare societies similar in some respects, different in others”²⁶. To be more precise, the comparative method supposes *to compare* what bears comparison that is starting from common elements to get to analyze the differences. *The comparison analyzing elements which differ fundamentally or absolutely identical ones is useless.*

⁷ Fr. Fukuyama, *op.cit.* p. 36

²⁶ Fr. Fukuyama, *op.cit.* p.36

pe care le-a elaborat Th. P. Millemann în „*Fața ascunsă a lumii occidentale*” și voi extrage consecințe corelate celor trei valuri de care vorbește A. Toffler.

2.a. Mesopotamia și Egiptul – două civilizații distincte, victime ale primului val

„Mesopotamia era la acea vreme o regiune înverzită a Asiei de Vest, ale cărei pământuri fertile de lângă Tigru și Eufrat permiteau locuitorilor să dezvolte o agricultură prosperă și un artizanat elaborat. Primele sate neolitice au apărut încă din mileniul al X-lea î.Hr., iar sistemul de irigație a fost inventat aproximativ în mileniul al VI-lea. Începând cu mileniul al V-lea, pentru a-și păstra bogățiile, locuitorii acestei regiuni s-au unit la nivel local, formând sate fortificate, apoi cetăți de apărare înfloritoare și, din punct de vedere economic, satisfăcătoare. Aceste cetăți nou-create au încheiat pacte de alianță între ele, pentru a putea lupta în mod eficace împotriva propriilor vecini, invadatori războinici barbari, împinși, deja, de o demografie galopantă și de aviditatea de a-și însuși bunuri, fără să se străduiască să le producă. Aceste mari aglomerații fortificate dintre care cea mai renumită a fost Babilonul, erau conduse în mod teocratic. Preoții erau intermediarii dintre oameni și diferitele zeități.

Mitologia lor era relativ completă, toate întrebările pe care un individ și le-ar fi putut

Based on these first classifications, I am going to make use of some referential texts in the domain elaborated by Th. P. Millemann in “*Hidden Face of Western World*” and I am going to draw some consequences correlated to the Toffler’s three waves.

2. a. Mesopotamia and Egypt – Two Distinct Civilizations, Victims of the First Wave

“Back then, Mesopotamia was a woody region of Western Asia, whose fertile lands nearby Tiger and Euphrates enabled the inhabitants to develop a prosperous agriculture and elaborated craftsmanship. The first Neolithic villages emerged already in X millennium BC, and the irrigation system was invented approximately in VI millennium. Starting with V millennium, in order to preserve their riches, the inhabitants of this region united their forces locally effecting fortified villages, then flourishing walled cities and developed economically speaking. The people in these walled cities newly built concluded alliances among them to fight efficiently against their greedy neighbours, barbarian invaders, pushed by their alarming demography and their greed to take possessions of more assets without striving to produce them. These crowded fortresses among which he most famous was Babylon, had theocratic leadership. Priests were

pune, referitoare la natură, viață sau moarte, aveau un răspuns.

În Egipt, situația era cu totul alta. Înaintea mileniului al IV-lea, triburile care trăiau aici erau relativ dezorganizate victime ale creșterii apelor Nilului, binefăcătoare și devastatoare în același timp. Epidemiile erau numeroase, iar foametea făcea ravagii. La fel ca în toate țările situate în Africa, fauna sălbatică era prezentă, iar raidurile triburilor negre din sud destul de frecvente.

Abia în mileniul al IV-lea, în jurul anului 3200 î. Hr., s-au format primele dinastii. Impetuoșitatea Nilului a forțat unificarea țării, care s-a produs spre începutul mileniului al III-lea, sub egida lui Narmer, zeul uman, fiu unic al Soarelui și suveran, faraon. Civilizația egipteană se va naște cu adevărat odată cu această unificare dirijată în mod teoretic, dar în jurul unui singur comandament și al unei puteri politice, militare și religioase. A fost un regim dictatorial, în care asprimea climei interzicea libertățile individuale, în scopul protecției și prosperității comunității. Mitologia Egiptului a fost, fără îndoială, cea mai poetică, iar civilizația sa, cea mai savantă pentru vremea respectivă”⁸.

Prin urmare: „În cele două regiuni vecine, dar cu climat diferit și un mediu înconjurător deosebit, oamenii au dezvoltat două civilizații distincte. Totuși, prospere și instalate

intermediates between the humans and gods. Their mythology was complete; all the possible questions, an individual might have asked on life and death had already had an answer.

In Egypt, the situation was different. Before IV millennium, the tribes living here were relatively disorganized, victims of the floods caused by the waters of the river Nile, at the same time beneficial and devastating. There were numberless epidemics, whereas hunger played havoc. Just as in all African countries, the savage fauna could be found, and the raids of Southern black tribes were frequent enough. It was not until IV millennium, 3200 BC to be more specific, that the first dynasties emerged. The tumultuous Nile forced the unifying of the country, which took place at the beginning of III millennia, under Narmer, the human god, the sole son of the sun and sovereign. The Egyptian civilization would be truly born with this unification theoretically controlled, yet revolving around a sole political, military and religious power-commander. It was a dictatorial regime, in which the bitterness of weather contributed to interdict the individual liberties aiming at protection and community prosperity. Egypt mythology was undoubtedly the most poetic and its civilization the most learned for those times”²⁷.

⁸ Th. P. Millemann, *op. cit.* pp 30-38

²⁷ Th. P. Millemann, *op.cit.*,pp.30-38

confortabil în frontierele civilizațiilor lor reciproce, aceste popoare au preferat să facă negoț cu vecinii lor decât să le declare război, fiind nevoite să lupte încontinuu pentru a-și apăra țara. Dar ele nu au fost cu adevărat colonizatoare și invadatoare ca popoarele războinice – grecii, romanii sau germanicii – a căror putere politică de află în mâinile militarilor, preoții nefiind prezenți decât pentru a le oferi sprijin și a le legitima puterea. Unele au dispărut; altele, învingătoare, au provocat nașterea civilizației noastre occidentale”⁹.

Observând consecințele, consider important de semnalat, pe de o parte preeminența unor tendințe expansioniste care confirmă teza lui P. Mannent referitoare la ideea de imperiu ca idee naturală, imanentă individului și învederează, totodată, că momentele constituirii popoarelor poartă amprenta factorilor geoclimaterici și demografici. Acești factori conduc la iminența diminuării resurselor existențiale ceea ce-și pune amprenta asupra formelor de organizare și fenomenalizare a puterii: *teocratică* sau preponderent teocratică la popoarele cu teritorii fertile, îndeletnicite cu sporirea avuției prin muncă proprie ce are ca efect apropierea naturii în scopul unei conviețuirii îndestulătoare, *militară* sau preponderent militară, la popoarele cu teritorii aride și resurse insuficiente,

Hence: “The two neighbouring regions, though with different climate and environment, people developed two distinct civilizations. Prosperous and comfortably located within the frontiers of their civilizations, these peoples rather had commercial relations with their neighbours than challenge them to war, although they had continuously to fight to protect their countries. Yet they were not concerned with colonization and invading other countries as the warrior peoples – Greeks, Romans and Germans – whose political power is in military hands, the priest were present only to comfort them and legitimate their power. Some disappeared; others persisted to contribute to our civilization emergence”²⁸.

Noticing the consequences, I think it is important for me spotlight on the one hand the pre-eminence of expansionist tendencies thus confirming P. Manent’s thesis referring to empire as a natural idea immanent to the individual and all the more that the moments the peoples were founded bear the imprint of geo-climate and demographic factors. These factors lead to the imminence of existential resources diminution which in turn influence the organization and power as a phenomenon: theocrat or preponderantly theocrat in the case of the peoples owning fertile territories, engaged in increasing their wealth through work, with another beneficial effect for them,

⁹ Ibidem, p. 31

²⁸ Ibid, p.31

îndeletnicite nu cu fertilizarea ținuturilor proprii în vederea sporirii avuției și satisfacerii nevoilor mereu în creștere odată cu creșterea populației, ci cu cuceriri de teritorii aparținătoare altora, apropiindu-și astfel, odată cu teritoriile fertile și sporul de bogăție produs prin eforturile celor cucerți. Apoi, tipul de organizare politică își pune amprenta asupra valorilor ce întemeiază în această perioadă civilizațiile, valori traduse în norme de comportament: pașnic sau războinic, orientat spre apărarea comunității în fața năvălitorilor sau orientat spre cucerirea teritoriilor altora.

Victime ale primului val n-au fost doar Mesopotamia și Egiptul ci, cum afirmă Th.P. Millemann, au devenit, la rândul lor victime, polisurile grecești, cetatea Romei, așezările germanice ș.a.m.d. Cert este că în primul val s-au succedat numeroase fluxuri și refluxuri într-un interval de timp extrem de vast (comparativ cu următoarele valuri), tranziția la societățile agricole făcându-se în perioade variate. De altfel, „revoluțiile agrare” au pus bazele societății cu cea mai mare longevitate. Numai că societățile agricole încep să fie amenințate de „dușmanii” lor, veniți pe creasta celui de-al doilea val.

2.b. Civilizația occidentală colonizatoare și declanșarea celui de-al doilea val

Fac mai întâi două remarci în privința subtitlului. Prima referitoare la sintagma

the communion between man and nature and thus to a plentiful living; military or preponderantly military in the case of people owning arid territories and insufficient resources engaged not in fertilizing their lands to increase their wealth and meeting their needs ever increasing at the same time with the population increase, but conquering the territories pertaining to other peoples, taking possession of the fertile territories and wealth obtained through hard work by the conquered populations. Then the type of political organization influenced the values underlying those period civilizations, values as norms of conduct: peaceful or belligerent, oriented towards defending their community against the attacks of invaders or invading others' populations' territories.

Mesopotamia and Egypt were not the only victims of the first wave, but, as Th. P. Millemann ascertains, the Greek polis, Rome, the Germanic settlements and others became in turn victims. Obviously, the first wave ebbs and flows succeeded in an extremely vast period (comparatively to the following waves), transition (shift) to agricultural societies taking place in varied periods. As a matter of fact, “Agricultural Revolutions” laid the basis of the most lasting society. With the only difference, the agricultural societies began to be menaced by their “enemies” come on the crest of the second wave.

„civilizația occidentală colonizatoare” pe care o preiau de la Th.P. Millemann pentru a întări ideea pe care el o lansează, aceea, că expansiunea economică a civilizației occidentale care, în Antichitate, se baza pe însușirea și exploatarea bogățiilor vecinilor, nu s-a schimbat foarte mult nici azi¹⁰. Prin urmare, scopul fiind unul intrinsec și tacit impus în evoluții de secole, rămâne mereu deschisă problema legitimării mijloacelor (machiavellismul a făcut carieră!). A doua remarcă este legată de abordările lui Alvin Toffler la care mă raportez îndeosebi prin utilizarea noțiunilor de „primul val”, „al doilea val” și „al treilea val”, fără a cantona demersul meu în periodizări pe date istorice certe. Nici nu cred că este posibil, având în vedere marea diversitate a fenomenului. Mă interesează esența procesului și coordonatele lui fundamentale în trecerea de la societățile agricole la societățile industriale. În același timp, mă interesează *aici* ilustrarea faptului că, funcție de particularitățile populațiilor din diferite continente, colonizarea mondială declanșată de țările occidentale a avut consecințe diferite. Pentru că aceste consecințe diferite își pun amprenta și asupra societății născute după cel de-al treilea val.

Mai trebuie spus că atributul „mondială” atașat colonizării declanșată de țările occidentale vizează nu doar începuturile industrializării, începuturi ce pregătesc

2. b. Colonizing Western Civilization and Starting the Second Wave

I find it necessary to point out two remarks regarding the title. The first refers to the collocation “colonizing western civilization” which I adopt from Th. P. Millemann with the aim of strengthening the idea he puts forward, that the economic expansion of the Western civilization which in ancient times was based on taking possession of and exploiting the neighbours resources has not changed today either²⁹. To the same effect, the scope being one intrinsic and tacit imposed to evolutions along centuries, the problematic of legitimacy of means has always been open (Machiavelli has made a successful career!). The second remark ues to have an important role. With the only difference that as hg the terms “first wave”, “second wave” and “third wave” without necessarily limiting to certain historic data. I do not even think it would be possible given the great variety of the phenomenon. At the same time, I am interested in highlighting that varying with the populations’ particularities on different continents, the global colonization of Western countries had different consequences. It is to these different consequences that influence the societies arisen after the third wave.

It is also to be remarked that the attribute

¹⁰ Ibidem

²⁹ Ibid

revoluția industrială, ci întreaga perioadă în care statele occidentale își exportă diverse forme de capital, inclusiv capitalul – informație.

Prin urmare, colonizarea mondială occidentală nu se suprapune doar peste cel de-al doilea val de tranziție ci, debutând cu el, va îmbrăca forme specifice în cel de-al treilea val, în ciuda prăbușirii imperiilor coloniale tradiționale și al dobândirii unei relative independențe politice de către fostele colonii.

Așadar, revenim la Th.P.Millemann:

„Epopoea americană a fost în mod categoric, cea mai radicală. Descoperirea Arhipelagului Bahamas, la 12 octombrie 1492, de către Cristofor Columb, după patruzeci și cinci de zile de navigație, apoi a Cubei, Haiti și a restului Antilelor a marcat sfârșitul populației arawak. Coloniștii spanioli i-au exterminat pe acești indieni sortiți sclaviei în adevărate lagăre de concentrare. În cele din urmă, acestea au preferat sinuciderea colectivă în locul condițiilor mizerabile de viață impuse de cuceritori.

Apoi, puțin mai târziu, Herman Cortès, cu câteva sute de oameni și câțiva cai, a cucerit Mexicul, distrugând Imperiul Aztec, în 1521. Populația autohtonă a fost și ea decimată de epidemii și de munca forțată.

Mitologia lor complexă, transmisă de mării – preoți a fost în mare măsură responsabilă de înfrângerea lor în fața unui

“global” added to colonization triggered by the western countries envisage not only the beginning of industrialization, but the whole period when western countries export different forms of capital, including the capital-information. Therefore, the Western global colonization not only overlaps the second wave of transition, but starting with it will have specific forms in the third wave in spite of the collapse of the traditional colonial empires and of regaining a relative political independence by the former colonies.

Coming back to Th. P. Millemann:

“The American epic was definitely the most radical. Discovery of Bahamas Archipelagos on 12 October 1492 by Christopher Columbus after 45 days of navigation, then Cuba and Haiti and the rest of Antilles marked the end of the Arawak population. The Spanish colonists exterminated these Indians meant to slavery in real concentration camps. Finally they preferred collective suicide to miserable life conditions imposed on them by conquerors.

Later on, Herman Cortes with a few hundred people and horses conquered Mexico and destroyed the Aztec Empire in 1521. The native population was also slaughtered by epidemics and forced labour.

Their complex mythology, conveyed by the great priests was responsible to a great extent for their defeat in the face of such a small number of invaders. It is beyond doubt

număr atât de mic de îndatoriri. Fără îndoială că, dacă preoții nu ar fi avut niciodată ideea să înscrie în mitologie apocalipsa civilizației lor provocată de zei de metal, călare sau ceva asemănător, cu arme care scuipau fulgere, Cortés în armură, pe calul acoperit cu valtrap, și oamenii lui înarmați cu muschete ar fi fost cei exterminați!

Francisco Pissaro a distrus Imperiul Incaș în 1523, rezervând aceeași soartă poporului său. În final, englezii și francezii au cucerit America de Nord, exterminând și ei popoarele autohtone.

În acest fel, europenii au nimicit popoarele din cele două Americi, fiind nevoiți să recurgă la comerțul cu sclavi¹¹”. Observând că există unele diferențieri în privința modalităților prin care occidentalii au cucerit continentul american, diferențieri date de particularități culturale ale localnicilor, particularități în care mitologia băștinașilor a avut rol esențial, judecând în termeni de responsabilitate în privința efectelor, concluzia este una singură: colonizarea care a urmat acestor cuceriri este „în întregime responsabilă de structurile politice actuale, dar și de situația economică, culturală, socială și sanitară¹²”. Aceasta face ca, și pe continentul american, consecințele colonizării să fie diferite, funcție de raporturile numerice

that if the priests had not had the idea to write down in mythology about the apocalypse of their civilization provoked by metal gods, riding or something similar, with weapons spitting fire, Cortes in armour, with his horse covered with caparison and his men wearing muskets, the latter would have been the exterminated ones!

Francisco Pissarro destroyed the Inca Empire in 1523 with similar treatment for its people. Finally, English and French conquered North America also exterminating the native populations.

As a result, the Europeans destroyed the peoples in the two Americas, and then sold the native as slaves³⁰. Noticing the differentiations concerning the modalities of Westerners to conquer the American continent, differentiations given by cultural particularities of the native populations, which in the native mythology played an essential role, judging in terms of liabilities on effects, the only conclusion is that: colonization following the conquering is “fully responsible for the current political structures and also for the economic, cultural, social and sanitary situation³¹”. Accordingly, on the American continent, too, the consequences of colonization were different varying with the numerical relation between

¹¹ Ibidem, p. 32

¹² Ibidem

³⁰ Ibid, p.32

³¹ Ibid

dintre cuceritori și băștinași, de modul în care europenii au reușit să-și impună propria cultură sau să-și adapteze cultura proprie la cea a populațiilor autohtone: „Dacă anglo-saxonii din nord, emigrați masiv, au creat o zonă prosperă și puternică, salvându-și cultura, fără să se amestece cu alte rase, coloniștii spanioli și portughezi, mai puțin numeroși, în America Centrală și de Sud, au eșuat, deoarece au fost nevoiți să se integreze în mediul ambiant, adaptându-și cultura la cea a populațiilor autohtone, cu care, prin metisaj, au dat naștere unor noi popoare.

Doar creștinismul, important, a fost păstrat, cu fervoare”¹³.

Și epopeea africană își are particularitățile ei, particularități date de condițiile geografice facilitatoare de epidemii, îndeletnicirile de bază ale băștinașilor, starea de sărăcie și înapoiere, interesele colonizatorilor. Importantă de observat este relația directă dintre structurile politice și economice ale statelor actuale din Africa și colonizarea însăși, relație concretizată în perpetuarea stării de sărăcie endemică. Succint, Th. P. Millemann prezintă astfel situația:

„În Africa, amploarea comerțului cu sclavi, coroborată cu condițiile climaterice și sanitare adeseori defavorabile omului și deplasărilor sale, a fost, într-o primă fază, în mod direct responsabilă de slăbiciunea populației negre africane. Totuși colonizarea

the conquerors and natives, with the Europeans’ ways to impose their own culture or adapt their culture to that of the natives: “Whether the Anglo-Saxons in the North, massively emigrated created a powerful and prosperous area, saving their culture without interfering with other races, the Spanish and Portuguese colonists in a smaller number in Central and Southern America failed since they had to integrate the environment, adapting their culture to that of the natives with which by cross-breeding gave rise to new populations.

Only the important Christianity was preserved fervently”³².

The African epic had its particularities given by the geographic conditions favorable to epidemics, basic occupations, poverty, backwardness and the colonists’ interests. It is important to observe the direct relation between the political and economic structures of the current states in Africa and the colonization itself, relation substantiated through perpetuating the endemic poverty. Th. P. Millemann presents the situation succinctly as it follows:

“In Africa, the amplitude of the slave commerce corroborated with the climate and sanitary conditions often unjust to man and his mobility, was, in the first stage, directly responsible for the weakness of the African black people. Although, by fighting against

¹³ Ibidem

³² Ibid

europenă a inversat fenomenul, luptând împotriva epidemiilor. Portughezii au fost primii care s-au instalat în Africa, datorită curajului lui Bartolomeo Diaz care a traversat Capul Bunei Speranțe, în 1487, și, îndeosebi, al lui Vasco da Gama, care a explorat coastele, zece ani mai târziu, fapt ce va permite deschiderea contoarelor comerciale în Angola și Mozambic, apoi în Guinea și Senegal de către francezi, olandezi și englezi. În secolul al XIX-lea europenii și-au disputat întregul continent.

Structurile politice și economice actuale ale Africii sunt în mod direct legate de colonizare. Astfel, agricultura, care furniza hrana necesară populațiilor locale, a fost înlocuită cu plantații mari de monocultură precum palmierul de ulei, cacao, cafea, arahide, bumbac etc. După cucerirea independenței, schimbul de produse agricole cu occidentalii, care se pot lipsi de ele, fixând așadar prețurile care le convin, pe produse alimentare de primă necesitate, foarte scumpe, a provocat un important deficit comercial. Acest lucru nu s-ar mai întâmpla dacă guvernele ar recurge la o agricultură autosatisfăcătoare. Situația este identică pentru exploatarea minieră care nu dezvoltă ca element industrial decât structurile necesare extracției și transportului minereurilor, lăsând importatorilor infrastructurile de transformare”¹⁴.

epidemics, the European colonization reversed the phenomenon. The Portuguese were the first to settle in Africa, due to Bartolommeo Diaz’ courage that crossed the Cape of Good Hope, in 1487 and particularly to Vasco Da Gama, that explored the coasts ten years later, thus enabling to open the commercial channels by French, Dutch and English in Angola and Mozambique, then Guinea and Senegal. In XIX century, the Europeans disputed the whole continent.

The current political and economic structures in Africa are directly connected to colonization. Thus agriculture that would supply the necessary food to the local populations was superseded with large plantations of monoculture as oil, cocoa, coffee, peanuts, cotton palm trees etc. Though after gaining independence, the exchange of agricultural produce with the westerners, who might well give up on those produce and who settled convenient price, very high for necessary produce, caused an important commercial deficit. This would not happen if the governments engage in self-satisfying agriculture. The situation is similar for mining, which develops only the industry necessary to extracting and transportation of ore, leaving the importers to develop the processing infrastructure”³³.

The tools for maintaining the economic domination (domination also extended on

¹⁴ Ibidem p. 33

³³ Ibid, p. 33

Instrumentele prin care se menține dominația economică (dominație ce-și extinde sfera și asupra politicului) a foștilor colonizatori sunt diverse: balanțele comerciale, balanțele de plăți, politicile discreționare de prețuri, mecanismele de monocultură și monoindustrializare ș.a. Este de la sine înțeles că independența dobândită de fostele colonii este una formală, practicile neocolonialismului economic reducând regimurile politice la rangul de *ancilla*: „Dobândirea independenței – constată Millemann – nu a modificat cu nimic această situație. Dimpotrivă, susținerea regimurilor existente este doar în folosul foștilor colonizatori, niciodată în folosul popoarelor autohtone”¹⁵.

Cel de-al doilea val de care vorbește A. Toffler nu are nimic în comun cu dezvoltarea durabilă a statelor colonizate. Viitorul lor a fost și amanetat și sacrificat, în favoarea unui prezent care doar în aparență oferă soluții propriilor popoare. Societățile industriale occidentale s-au clădit în mare parte prin explorarea potențialului intern, dar și în mai mare parte pe seama exploatării resurselor coloniilor. Cu prețuri insignifiante (în multe cazuri chiar gratuit) pentru colonizatori, dar cu prețuri împovărătoare pentru colonii. Nu grija pentru popoarele băștinașe a fost mobilul colonizărilor specifice celui de-al doilea val, ci, întemeindu-și politicile

political domain) by the former colonizers are varied: balances of trade, price balances, the discretionary price policies, the mechanism of monoculture and mono-industrialization etc. It goes without saying that the independence gained by the former colonies is formal, the practices of economic neo-colonialism diminish the political regimes to *ancilla*: “Gaining the independence – Millemann ascertains – did not alter this situation. On the contrary, fostering the current regimes is useful only to the former colonists by no means to native populations”³⁴.

The second wave, on which Alvin Toffler debates, has nothing in common with sustainable development of the colonized states. Their future was both put in pawn and sacrificed in favor of a present which only apparently furnishes solutions to their own peoples. The Western colonial societies were principally built on exploiting the internal potential but also on the colonies’ resources; with insignificant prices (in many cases for free) for colonists, but with overwhelming prices for colonies. The motive of the specific colonization of the second wave was not at all the concern for the native populations, but underlying their expansionist policies were justifications of this type, the Westerners had always followed their aims. Third World is not a natural born fact; Third World is a double produce. On the one hand it is the

¹⁵ Ibidem

³⁴ Ibid

expansioniste pe justificări de acest tip, occidentalii și-au urmărit mereu scopurile proprii. Lumea a Treia nu este un dat natural; Lumea a Treia este un dublu produs. Un produs al unui sistem de factori imanenți societăților respective (sistem de factori care a generat și perpetuat subdezvoltarea și sărăcia) și, concomitent, un produs al lumii occidentale. Tocmai, de aceea responsabilitățile trebuie partajate, dovedindu-se fără echivoc, că „civilizarea” popoarelor cucerite nu reprezintă nici pe departe mobilul esențial (și unic) al colonizărilor. Cel de-al doilea val a găsit populațiile băștinașe într-o stare de fapt: aceea de înapoiere. Dar n-a eradicat sărăcia, ci, pe seama colonizării, a adâncit decalajele. Această adâncire a decalajelor peste care se suprapune despolierea de resurse a Lumii a Treia, se traduce în termeni de ritmuri înalte și rapide de dezvoltare pentru occidentali și ritmuri insesizabile (chiar regres) și extrem de lente (atât ca intensitate, cât și ca durată) pentru băștinași. Cel de-al doilea val are ca efecte modernizarea lumii occidentale, sărăcirea și subdezvoltarea popoarelor din colonii. Adică, modernitate vs. Lumea a Treia azi.

Ideea conform căreia teritoriile colonizate au reprezentat pentru occidentali surse gratuite de materii prime și forță de muncă ieftină nu trebuie abandonată în muzeul istoriei. Ea se bazează pe realități factuale și

produce of concurring factors immanent to the respective societies (factors that produced and indulged underdevelopment and poverty) and concomitantly, produce of the Western world. It is for these reasons that responsibilities have to be shared, and it is beyond doubt that “civilizing” the conquered populations is far from being the essential motive and (the only motive) of the colonization. The second wave found the native populations in a factual condition: backwardness. It did not eradicate poverty, but on behalf of colonization, it deepened the gaps. Deepening of gaps overlapping stripping of the Third World resources signified high and accelerated rhythms of development for Westerners and insignificant rhythms (even unnoticeable) and very slow (both as intensity and time) for the natives. The second wave effected in modernizing the Western world and impoverished and underdeveloped the populations in the colonies; in other words, modernity vs. Third World.

The idea according to which the colonized territories represented free sources of raw materials and cheap labour supply for Westerners should not be enshrined in the museum of history. It is based on factual realities and is reflected in non-colonial policies today.

The Western colonization of Arab world, revolving around the same scopes, its specific

are reflexe în politicile necoloniale și azi.

Colonizarea occidentală a lumii arabe, circumscrisă aceluiași scopuri, are un specific în care se originează majoritatea problemelor din aceste zone, specific ce poate fi sintetizat în sintagma *conservarea islamului*. Pe scurt, statele occidentale n-au realizat după colonizare o evanghelizare și convertire forțată la creștinism a lumii arabe mediteraneene, ci, așa cum demonstrează Th.P. Millemann, au stabilit „legături periculoase cu arma integrismului”, islamul fiind extrem de bine structurat în conștiința popoarelor cucerite. Dacă arabii au supus și convertit prin sabie țările anexate, constatând cât de puternic este înrădăcinat islamul, occidentalii l-au folosit spre a-și păstra hegemoniile.

Istoricul țărilor mediteraneene este unul complex: „După dispariția Imperiului Roman și cuceririle arabe din Orient și Occident din secolele al VII-lea și al VIII-lea, lumea musulmană din Orient a fost dominată de dinastia turcă a Selgiucizilor, care și-au extins dominația în secolele al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea peste regiunile de astăzi ale Iranului, Irakului, Siriei, Armeniei și Asiei Mici.

Apoi, de la începutul secolului al XIV-lea, sultanii otomani, urmașii lui Osman au preluat din nou frâiele imperiului, cucerind întreaga lume arabă: mai întâi, pământurile mediteraneene ale Africii de Nord, cu

is originated in most of the problems in occurring in these areas and can be synthesized using the collocation *Islam conservation*. In short, the Western states after colonization did not achieve forced evangelism and converting to Christianity of the Mediterranean Arab world, on the contrary as Th. P. Millemann points out, they established “dangerous relations and the inclusion weapon”; Islamism is well structured in the consciousness of the conquered peoples. Whether the Arabs subdued and converted the conquered states with the sword, noticing how strongly Islam is rooted, the Westerners made use of it in order to keep their hegemonies.

The history of Mediterranean countries is complex; “After the Roman Empire and the Arab conquests in East and West of VII and VIII centuries had collapsed, the Muslim world in East was dominated by the Turkish Seljuk dynasty that extended their domination in XI, XII and XIII centuries upon today’s Iran, Iraq, Armenia and Minor Asia.

Then, in the beginning of XVII century, the ottoman sultans, the successors of Osman took the reins of the empire, conquering the Arab world entirely, first the Mediterranean lands of Northern Africa, except Morocco and Andalusia, back then in the hands of Almoravid’s that unified Maghreb, then those from Middle East, Syria, Palestine and Egypt. They approached Europe too and besieged

excepția Marocului și a Andaluziei, aflate atunci în mâinile succesorilor dinastiei Almoravizilor care unificaseră Magrebul, apoi cele din Orientul Mijlociu, cu Siria, Palestina și Egipt. Au bătut și la porțile Europei, asediind Viena în 1529. Imperiul Otoman se afla în acel moment la apogeu. Și-a pierdut coloniile abia în secolul al XIX-lea, mai întâi recunoscând independența Greciei în 1830, apoi acceptând anexarea Algeriei de către Franța, în același an, apoi Egiptul în 1840, care a devenit autonom sub presiunea engleză¹⁶.

Încheierea Primului Război Mondial s-a soldat și cu dispariția Imperiului Otoman (Imperiul pierduse anterior și Serbia, România, Tunisia și Bulgaria). În 1922 Mustafa Kemal (numit și Atatürk) a preluat puterea și a creat Turcia modernă.

Dispariția Imperiului Otoman a avut ca efect încetarea existenței *lumii arabe unite*, „țările respective devenind colonii sau protectorate ale marilor puteri europene, îndeosebi ale Franței și Marii Britanii. Totuși, toate popoarele cucerite de occidentali și-au păstrat întotdeauna o valoare fundamentală de unificare - islamul¹⁷”. Islamul va fi mânuit de către occidentali contextual și justificativ, pretextul ca politică nefiind în afara unor legături cu islamul.

Vienne în 1529. The Ottoman Empire was at its heights. It was not until XIX century that it lost its colonies, first by acknowledging Greece independence in 1830, then agreed to annex Algeria to France, same year, and then Egypt in 1840 became autonomous under the English pressure³⁵.

Once World War I ended, the Ottoman Empire disappeared (the Empire later lost Serbia, Romania, Tunis and Bulgaria). In 1922, Mustafa Kemal also called Atatürk took over the leadership and created modern Turkey.

The disappearance of the Ottoman Empire effected also in the disappearance of the *united Arab world*, “in those countries becoming colonies or protectors of the Great European Powers, especially France and Great Britain. Nevertheless all the peoples conquered by Westerners have always kept a unifying fundamental value – Islam³⁶. Islam will be manipulated by the Westerners contextually and justifying, the shift as policy has not been beyond some relations with Islam.

In referring to preserving the Islam, Millemann writes down: “Not knowingly, Europe has just laid the bases of a future independence, but above all established the bases of an exquisite political counter-power,

¹⁶ Ibidem, p. 37

¹⁷ Ibidem, p. 38

³⁵ Ibid, p. 37

³⁶ Ibid, p.38

Referindu-se la conservarea islamului, Millemann consemnează: „Fără să știe, Europa tocmai punea bazele unei viitoare independente, dar mai ales stabilea fundamentele unei contraputeri politice fenomenale care, până la urmă, a servit din plin interesele guvernelor occidentale ale secolului XX. Pe deasupra, ea va rezolva, în același timp veleitățile potențiale de hegemonie ale anumitor țări, datorate puterii procurate de energiile bazate pe combustibili fosili, controlând nu doar economia, dar și politica lor, atât cea internă, cât și cea externă, prin intermediul opozițiilor religioase și militare¹⁸”. Fenomenul nu se atenuază în zilele noastre, dimpotrivă. Dar, cum se va vedea, islamul reprezintă pentru occidentali o sabie cu două tăișuri.

Spațiul geopolitic mediteranean al islamului este unul ce nu exclude diversitatea: „Exceptând cuceririle din Asia - scrie Millemann -, care au impus islamul, dar ale cărei țări nu pot fi considerate cu adevărat arabe, întreaga lume arabă actuală este formată din țări calde și aride, în mare parte deșertice, bogate în materii prime, îndeosebi energetice, sau complet lipsite de resurse. Ele se împart în mai multe zone: Africa de Nord sau Maghrebul, care, în limba arabă, înseamnă Asfințit, altfel spus, Occidentul musulman, format din Maroc, Algeria,

which finally fully furthered the interests of Western governments in XX century. On top of that, it would solve the desire of some countries for hegemonies due to the power flowing from ownership of fossil fuels, thus exerting control not only over economy, but also the politics both internal and external via the religious and military oppositions³⁷. The phenomenon is not rendered less grave; on the contrary, as anybody can notice Islam is a two-edged sword.

Islam's geo-political Mediterranean space does not exclude diversity: “Except for the conquests in Asia – Millemann writes down – that imposed Islam, but whose countries cannot really be considered Arab, the entire current Arab world consists of warm and arid countries, mostly deserts, rich in raw materials, particularly energetic or lacking completely resources. They are divided in more areas: North Africa or Maghreb (which in Arabian signifies sunset), in other words Muslim West consisting of Morocco, Algeria, Tunis and extended to Libya, Arabian Peninsula and Egypt, then Iran, Afghanistan and the republics of Soviet Union in Central Asia.

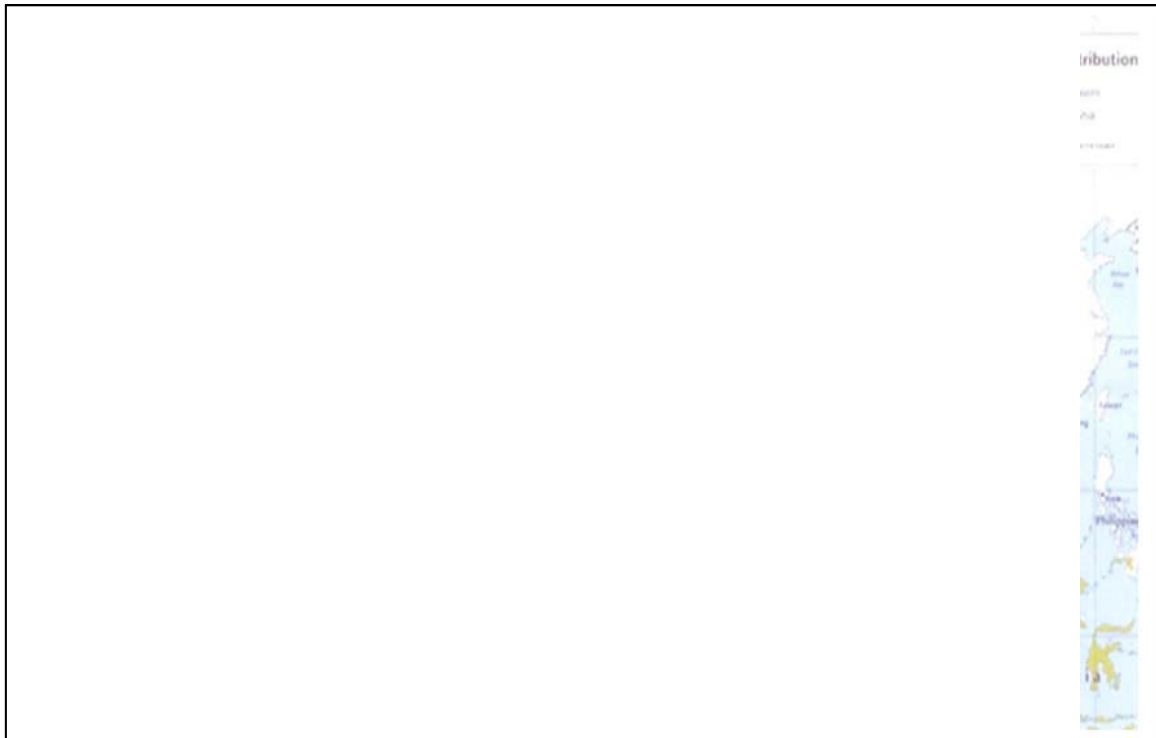
Turkey, though the Muslim country that dominated the Arab world, represents a special case with its own characteristics³⁸. Accordingly, the Islam countries are not all

¹⁸ Ibidem

³⁷ Ibid

³⁸ Ibid

Tunisia, și lărgit până la Libia, Peninsula Arabiei și Egipt, apoi Iran, Afganistan și republicile Uniunii Sovietice din Asia Centrală. Deși țara musulmană care a dominat lumea arabă, Turcia reprezintă un caz mai special, având propriile caracteristici¹⁹. Prin urmare, țările islamice nu sunt în totalitate țări arabe existând în lume foarte multe state musulmane fără a fi state arabe.

¹⁹ Ibidem

Mai mult, azi grupuri din ce în ce mai numeroase de musulmani populează teritoriile ale statelor occidentale.

Iată un tablou al fenomenului imigraționist, generat îndeosebi de demografia galopantă și insuficiența resurselor: „Africa de Nord – Vest, deși are minorități berbere musulmane nearabe, ce pun încă guvernelor locale probleme de integrare, este în întregime arabă. Ea este închisă într-un spațiu plăcut, în zona mediteraneană cuprinsă între mare și regiunea muntoasă a Atlasului. În rest, se întinde deșertul Sahara. Cele trei țări componente dețin resurse diferite, dar au o problemă comună pe care Franța nu o poate ignora și care va deveni grija sa principală în următorii ani: demografia galopantă.

În Europa, procentul de natalitate nu depășește 10%, exceptând natalitatea imigranților. În Maghreb el depășește 30%! Jumătate din această populație are sub cincisprezece ani, iar speranța de viață este superioară vârstei de șaiszeci de ani. În momentul dobândirii independenței, Maghrebul avea jumătate din populația franceză de la acea vreme, adică mai puțin de 25 de milioane de locuitori. Astăzi, el numără 72 de milioane, iar în 2025 va depăși 98 de milioane!

Populația Franței crește doar cu imigrația și natalitatea acesteia, în cea mai mare parte musulmană. Când o franțuzoaică de origine

Moreover, there are more and more Muslim groups populating the Western countries.

The following lines present a picture of immigration phenomenon caused particularly by the fast-growing demography and insufficient resources: “North-Western Africa is entirely Arabian, despite the fact that there are Berber minorities, non-Arabian Muslim that cause a lot of integration problems to local governments. The region is enclosed by sea and Atlas Mountains, thus creating a very picturesque Mediterranean area. Beyond this region, Sahara desert stretches. The three component countries own different resources, but have a common problem which France cannot ignore and will become its main concern in the years to come: the fast-growing demography.

In Europe, the birth rate does not exceed 10%, except for immigrants. In Maghreb it exceeds 30%!

Half of the population is under 15 of age, and the life span is higher to 60 of age. The moment it gained its independence, Maghreb’s population was half of France’s population that is less than 25 million inhabitants. Today the population is 72 million and in 2025 will exceed 98 million!

Unlike Maghreb, the population of France grows only with immigrants and their birth rate. “When a French woman of European origin for many generations Judeo-Christian

europenească de mai multe generații iudeo – creștine – majoritatea poporului francez provine din imigrația europeană – face un copil, creștin, imigranta din Africa de Nord sau franțuzoaica de origine maghrebiană face patru musulmani. Fără contribuția imigranților și a natalității lor, Franța ar număra doar 54 de milioane de locuitori, în loc de 60 de milioane cât are la ora actuală. Creșterea de 6 milioane de franceză este, de fapt, cea a imigrației și, în primul rând, a natalității musulmane din ultimii douăzeci de ani”³⁹.

Marea problemă legată de maghrebieni este cea a lipsei de perspectivă, rata șomajului depășind azi 30% chiar în condițiile în care vorbesc limba franceză și cunosc cultura Franței. În fața fenomenului descris supra, Th.P. Millemann se întreabă: „Să fie oare Franța pregătită să accepte pe teritoriul ei o bună parte a tinerilor candidați la imigrație, să accepte descendența lor și să devină, în final, o țară musulmană?”⁴⁰. Și ca răspuns, el avertizează asupra costurilor provocate de dezastrul suprapopulării musulmane. Marocul, Tunisia, Algeria, Egiptul sunt și ele confruntate cu explozia demografică. Vom reveni asupra acestui fenomen într-un capitol viitor.

– most of the French populations derives from European immigration – has a Christian child, the immigrant in North Africa or the French woman of Maghreb origin has 4 Muslim children. Without the immigrants’ contribution and their birth rate, France would have only 54 million inhabitants instead of 60 million, the current population. The growth of 6 million of French belongs to its immigrants and in the first place of the Muslim birth rate in the last 20 years”⁵³.

The great issue of Maghreb is the lack of perspective, the unemployment rate exceed 30% today, even if they can speak French and know a lot of things regarding French culture. In front of the phenomenon described above, Millemann asks himself: “Should France be ready to accept on its territory a great part of the young people candidates to immigrant status, to accept their descent and finally a Muslim country?”⁵⁴ His answer regards a warning upon the costs caused by the disaster of Muslim overpopulation. Morocco, Tunis, Algeria and Egypt also face the demographic explosion. This phenomenon will be discussed in detail in another study.

2. c. Third Wave and the Neo-Colonization

The Industrial Age whose beginning is

³⁹ Ibidem, p. 39

⁴⁰

⁵³ Ibid, p.39

⁵⁴ Ibid

2.c. Cel de-al treilea val și noua colonizare

Epoca industrială ale cărei începuturi sunt prefigurate prin cel de-al doilea val se extinde ca durată până spre sfârșitul deceniului al 8-lea al secolului trecut în statele modernizate, dar se particularizează funcție de un complex factorial (niveluri diferite de dezvoltare, acumularea capitalului industrial, poziția geopolitică, ponderea ocupațiilor aferente sectorului industrial, clivajul urban-rural, clivajele dintre sectoarele economice etc.). Ca și modernizarea, și una din componentele sale – industrializarea – s-a realizat în perioade distincte, atât ca durată, cât și ca intensitate pe durate medii, existând diferențieri substanțiale între state și zone geografice. Exemplele propuse de Samuel P. Huntington sunt într-o anumită măsură edificatoare, chiar dacă modernizarea este înțeleasă în primul rând ca democratizare, cele trei <<valuri>> de democratizări cu fluxurile și refluxurile lor justificându-i demersul. Precizăm că în opinia lui Huntington, modernizarea economică și socială produce instabilitate politică, gradul de instabilitate fiind legat de rata de modernizare. Prin urmare, cu cât rata schimbării către modernitate este mai ridicată, cu atât instabilitatea politică – măsurată statistic sau dinamic – este mai mare.

Utilizând concluzii ale unor autori precum Feierabend sau Conroe, Huntington

envisaged by the second wave, last until the end of the decade 8 of last century in the modernized states, yet its particularities vary with a number of factors (different levels of development, industrial capital accumulation, geo-political position, the share of occupations specific to the industrial sector, the cleavage urban-rural, the cleavages among the economic sectors etc.) Just as modernization itself, one of its components, industrialization was accomplished in distinct periods, speaking of time and intensity in medium intervals of time, fundamental differences being among states and geographical areas. The examples suggested by Samuel P. Huntington are to a certain sense self-evident, even if modernization is understood in the first place as democratization, the three <<waves>> of democratization with its ebbs and flows justify the approach. We specify that in Huntington's opinion both economic and social modernization yield political instability, the degree of instability is closely related to the modernization rate. As a result the higher the modernity, the greater, the political instability will be (fathomed statistically and dynamically).

Making use of some authors' conclusions such as: Feierabend and Conroe, Huntington obtains a general picture of an unstable country that is:

- The embodiment of modernity;

construiește un tablou general al unei țări instabile care este:

- expresia modernității;
- dezrădăcinată social de modelele tradiționale de viață;
- amprentată cu presiuni de schimbare a drumului social și politic;
- bombardată cu modalități noi și <<mai bune>> de a produce bunuri economice și servicii;
- frustrată de procesul modernizării privind schimbarea, în general, și de eșecul guvernului în satisfacerea *speranțelor mereu în creștere, în particular*⁴¹.

Cert este că secolul al XX-lea s-a caracterizat printr-o răspândire a instabilității politice în state din Asia, Africa și America Latină – zonele cele mai expuse, de altfel –, urmare a faptului că rata modernizării aici a fost mult mai rapidă decât în țările modernizate mai timpuriu. „Modernizarea Europei și a Americii de Nord – observă Huntington – a durat câteva secole: în general, o problemă sau o criză era rezolvată separat. În modernizarea celorlalte părți neoccidentale, totuși, problemele centralizării autorității, integrării naționale, mobilizării sociale, dezvoltării economice, participării politice, bunăstării sociale, nu s-au ivit una după alta, ci simultan. <<Efectul de demonstrație>> pe care țările modernizate

- Socially uprooted from the traditional life patterns;
- Imprinted with change pressures of its social and political;
- Pestered with novel and <<better>> modalities to yield goods and services;
- Frustrated by the process of modernization regarding change generally and by the government’s failure in fulfilling the *ever-growing hopes*, particularly”⁵⁵.

It is certain that XX century was characterized by spreading political inconstancy in states on the continents Asia, Africa, and Latin America – the most exposed areas – as a consequence of the fact that the modernity rate was faster than in the countries earlier modernized. “Europe and North America modernization – Huntington notices – took a few centuries: broadly speaking a crisis and an issue is tackled with separately. Nonetheless, in modernizing the other non-Western countries, the issues of central authority, national integration, social mobility, economic development, political participation, social welfare have not emerged one after the other but simultaneously. <<The effect of demonstration>> which the early modernized countries have on those modernized later first amplified their aspirations then aggravated their frustrations”⁵⁶. By presenting some

⁴¹ S.P. Huntington, *Ordinea politică a societăților în schimbare*, Iași, Polirom, 1991, p. 41

⁵⁵ S. P. Huntington, *Ordinea politică a societăților în schimbare*, Iasi, Polirom, 1991, p.41

⁵⁶ Ibid, pp. 48-49

timpuriu le au asupra celor întârziate mai întâi le-a intensificat aspirațiile ca mai apoi, să le exacerbeze frustrările”⁴². Prin prezentarea unor aspecte statistice, Huntington își întărește argumentația în domeniu. Astfel, Anglia, prima țară modernizată, a parcurs procesul de modernizare în 183 de ani (1649-1832); Statele Unite ale Americii, cea de-a doua țară modernizată, a parcurs acest proces în 89 de ani (1776-1865); 13 state intrate în modernizare în timpul perioadei napoleoniene au parcurs modernizarea în 73 de ani (1789-1862); 21 din 26 de țări care au început modernizarea în primul sfert al secolului al XX-lea, au ca perioadă medie, 29 de ani⁴³. *Fecunda contaminare pozitivă* despre care vorbește Gianfranco Pasquino a avut și are pe mai departe un rol important în modernizarea politică. Numai că, așa cum constată chiar el, trebuie observat, în baza unor studii comparatiste, cât de fragile devin chiar regimurile politice democratice în fața marilor dificultăți de natură economică: „Inegalitățile mari la nivelul puterii socio-economice nu pot coexista cu un regim politic în care puterea ar trebui distribuită într-o manieră oarecum egalitară. Se poate preciza că este posibilă și susținerea contrariului, adică democrația tinde să reducă

statistical aspects, Huntington enhances his arguments in the domain. Thus, England the first modernized country, went through the process of modernization in 183 years (1649-1832); the United States of America, the second modernized country went through this process in 89 years (1776-1865); 13 states going through the process during Napoleon’s period, finished it in 73 years (1789-1862); for 21 of the 26 countries which started the process in the first quarter of XX century the process lasted on average 29 years⁵⁷. *The prolific positive contamination*, about which Gianfranco Pasquino talks, continues to have an important role. With the only difference that as he noticed, it has to be observed that resting on comparative studies how fragile some democratic political regimes may become in front of the great difficulties of economic nature: “The great inequalities at the level of socio-economic power cannot coexist with a political regime in which power should be somewhat equally distributed. One can specify that the contrary is also possible, that it is democracy that tends to diminish and control the socio-economic inequalities and in case it fails to do so, it opens the way for authoritarian solutions”⁵⁸.

The relation modernization-modernity is

⁴² Ibidem, pp. 48-49

⁴³ Ibidem, p. 49

⁵⁷ Ibid, p.49

⁵⁸ See Gianfranco Pasquino, *Curs de Stiinta politica, Iasi, Institutul European, 2001*

și să controleze inegalitățile socio-economice, iar dacă nu reușește, deschide calea unor soluții autoritare”⁴⁴.

Relația modernizare – modernitate nu este una simplă, liniară întrucât, ca proces, modernizarea nu se limitează în sferă și conținuturi doar la reformele politice ce converg spre democratizare, așa cum nici modernitatea ca produs – nu are ca singură finalitate regimul politic democratic. Am în vedere studii consacrate ale unor autori precum Seymour Martin Lipset, Gianfranco Pasquino, Dankwart Rustow, Robert Dahl, Giovanni Sartori, fără a mai vorbi de analizele întreprinse de Weber, Olson, Pridham, Herring, Sanford, Schumpeter ș.a.⁴⁵. Un lucru este demn de semnalat aici: modernizarea economică și socială are efecte distrugătoare asupra politicii și instituțiilor politice tradiționale, subminând loialitatea față de autoritățile respective. Prin urmare, instabilitatea politică poate fi generată atât de factori pe care-i implică însăși modernizarea politică (transferul de loialități, surse noi de legitimitate etc.), precum și de ritmurile înalte impuse dezvoltării și modernizării economico-sociale, ritmuri originare în conștiința de sine asupra adâncirii decalajelor și pericolului rămânerii ireversibile în zona subdezvoltării. Relația modernizare politică

not a simple one, linear, since as a process modernization is not confined in domains and contents only to political reforms leading to democracy, inasmuch as modernity as produce – has not a sole finality, the democratic political regime. I am taking into account specialized studies of authors like: Seymour Martin Lipset, Gianfranco Pasquino, Dankwart Rustow, Robert Dahl, Giovanni Sartori, without even mentioning the analyses undertaken by Weber, Olson, Pridham, Herring, Sanford, Schumpeter and others⁵⁹. One thing is worth mentioning here: economic and social modernization has destroying effects upon politics and traditional political institutions, undermining the loyalty towards the respective authorities. Therefore, political inconstancy may be generated both by factors implied by the political modernization itself (loyalty transfer, new sources of legitimacy etc.) and the high rhythms enforced on development and economic-social modernization, rhythms originated in self-conscience on deepening the gaps and irreversible remain in the underdevelopment area. The relation political modernization (understood as upward movement towards a stable democratic regime) - economic development is one that clarifies the unity *formal democracy* –

⁴⁴ Vezi Gianfranco Pasquino, *Curs de știință politică*, Iași, Institutul European, 2001

⁴⁵ Vezi și Adrian Gorun, Dan R. Mateiu, Horațiu T. Gorun, *Introducere în știința politică. Regimurile politice. Participarea politică. Elitele politice*, Presa Universitară Clujeană, 2003, pp. 214-233

⁵⁹ See Adrian Gorun, Dan R. Mateiu, Horatiu T. Gorun, *Introducere in Stiinta politica. Regimurile politice. Participarea politica. Elitele politice*. Presa Universitara Clujeana, 2003, pp. 214-233

(înțeleasă ca ascensiune spre un regim democratic stabil) – dezvoltare economică este una care clarifică unitatea *democrație formală* – *democrație substanțială* și care evidențiază cu claritate prioritatea funcțională a dezvoltării economice. În termeni inteligibili, relația clasică și, totodată, de geneză între economia de piață și democrație își dovedește insuficiența dacă sintagmei „economie de piață” nu-i este atașat epitetul „funcțională”. Aceasta face ca ritmurile de dezvoltare economică să conserve stabilitatea în țările dezvoltate și să genereze instabilități majore – atunci când aceste ritmuri devin insuportabile – în țările cu economie slabă și dezechilibre majore. Ori, acest aspect nu rămâne neobservat de către statele care au parcurs era industrializării în momente istorice favorabile lor. Dimpotrivă. Concentrate în timp îndelungat pe industrializare, aceste state și-au întărit propriile economii și au atins indicatori ai bunăstării care le asigură stabilitate internă și supremație mondială. Strategiile au fost de așa manieră elaborate și aplicate încât destrămarea fostelor imperii coloniale n-a condus la schimbarea situației, *neocolonianismul* manifestându-se tot mai mult în pura sa substanță. Adică, arma principală prin care, sub masca „ajutoarelor acordate”, statele în curs de modernizare sunt menținute atât sub dominație economică, cât și politică. Tocmai de aceea, industrializarea

substantial democracy and which clearly emphasizes the functional priority of economic development. In intelligible terms the classic relation and all the more genesis between market economy and democracy proves insufficient unless the attribute “functional” is added the collocation “market economy”. This enables the rhythms of economic development to preserve stability and generate major inconsistencies – when these rhythms become unbearable – in the countries with weak economy and major unbalances. This aspect does not remain unnoticed by the states that went through the Industrialization Age in favourable historic moments for them. On the contrary; concentrated too long on industrialization these states consolidated their own economies and reached indices of wealth that can ensure internal consistency and external supremacy. The strategies were so well elaborated and applied that the clash of the former empires did not lead to altering the situation, neo-colonialism being manifested in its pure form. This pure form is the main means which under the mask “assistance awarded”, the states in course of modernization are maintained both under economic domination and political. This is the reason why, industrialization triggered by the second wave on which Alvin Toffler speaks was concluded long time ago in the modernized countries, always started or inexistent in so

declanșată de cel de-al doilea val de care vorbește Alvin Toffler este demult încheiată în țările modernizate, mereu începută sau inexistentă în atâtea alte țări în care Produsul Național Brut / locuitor este situat sub 100\$. Analiza poate continua, însă consider că este suficientă o primă observație de ansamblu: *provincialismul*, *descriptivismul* și *formalismul* sunt imputabile și lui Toffler, ca de altfel științei politice în general, celei americane, în special atunci când analizele se centrează doar pe un număr restrâns de state ale lumii, fără a se acorda atenție examinărilor concrete, în baza unor comparații explicite și riguroase. Pe scurt, cele *trei valuri* din istoria omenirii despre care vorbește viitorologul american nu sunt nici pe departe atotcuprinzătoare, ci inclusive pentru unii, exclusive pentru mulți și foarte mulți actori. Generalizările sunt din capul locului ineficace și nu aduc servicii științei politice. Lumea este extrem de eterogenă din perspectiva civilizațiilor care o compun. Tocmai de aceea trebuie remarcat că inclusiv judecățile de tip normativ circumscrie progresului înțeles exclusiv în termenii impuși de către occidentali au și un rol justificativ. Așa au fost justificate și colonizările și anumite civilizații (prezentate ca superioare), așa sunt justificate și *era informatizării* și *globalizarea*. Demersul este unul ușor de decelat: se centrează investigațiile pe un grup de state, se extrag

many other countries where the GDP is under \$100 per capita. Of course the analysis may be enlarged, yet I consider it is worth mentioning a general observation: Alvin Toffler may be reproached and, as a matter of fact, political science generally and the American one especially, with *provincialism*, *descriptivism* and *formalism*, when analyses are centred on a small number of states, without taking into account the solid examinations based on rigorous and clear comparisons. In short the three values on which the American futurologist speaks about are far from being encompassing, but inclusive for some and exclusive for many and very many players. Generalizations are from the start inefficient and do not do any good to the political science. Speaking from the perspective of the civilizations composing it, the world is extremely heterogeneous. It has to be stated, at this point, that the normative judgement included, circumscribed to progress understood exclusively in terms enforced by the Westerners, have also a justifiable role. The same way colonisations and *certain* civilizations (shown as superior) were justified, just as the *Information Age* and *globalization*. The approach is easy to reveal: the investigations are centred on a group of states, definite criteria for that group are drawn (criteria that are applicable only to that group, thus particular), the criteria are generalized by applying them to other groups

criterii definitorii pentru grupul respectiv (criterii aplicabile exclusiv grupului, deci, particulare), se generalizează criteriile prin aplicarea lor și altor grupuri (în multe situații, incompatibile), se extrag concluzii cu valoare universală (deși metoda comparativă este inadecvată, iar demersul suferă de incompletitudine și inadecvare). Vom insista în continuare pe asemenea aspecte cu mențiunea că primul val a cuprins și antrenat multe populații, cel de-al doilea val a cuprins mai puține populații, dar și-a extins consecințele asupra celor mai mulți actori naționali, în timp ce cel de-al treilea val cuprinde un grup restrâns de actori naționali și transnaționali care beneficiază, extinzându-și consecințele asupra celorlalți, aflați încă în primul sau cel de-al doilea val.

Francis Fukuyama definește „regulile jocului” și insistă în subcapitolul „După Epoca Industrială”⁴⁶ asupra caracteristicilor *erei informației*. Recunoaște, în schimb că doar un grup restrâns de state sunt luate în considerare: „În ultima jumătate de secol (sec. la XX-lea n.n.), Statele Unite și alte țări sputed the whole continent.

olitical and economic structures in Africa are irectly connected to colonization. Thus Thus agricultu

Declanșarea celui de-al treilea val coincide

(in many situations incompatible), widespread conclusions are drawn (though the comparative method is inadequate, and the approach is incomplete and inadequate). We shall go on by insisting upon such aspects mentioning that the first wave comprised and entailed many populations, the second wave comprised less populations, but extended its consequences upon the most national players, while the third wave comprises a smaller group of national and transnational players who benefit from it, yet extending consequences upon the others who have been during the first or second wave.

Francis Fukuyama defines the “rules of the game” and in the subchapter “After the Industrial Age”⁶⁰ he insists on *Information Age* characteristics. Nonetheless he admits that a small number of states are taken into consideration: “In the second half of the century (XX century n.n.), the United States of America and other states economically advanced passed to the so-called “Information Society”, “Information Age” or “Industrial Age”⁶¹.

The debut of the third wave took place concomitantly with the Cold War. Logically, the arming race and the need to maintain a balance through a hard to believe development of the military arsenal,

⁴⁶ Fr. Fukuyama, *op.cit.* p. 11

⁴⁷ Ibidem

⁶⁰ Fr. Fukuyama, *op. cit.* p.11

⁶¹ Ibid

ca perioadă cu Războiul Rece. În mod logic, cursa înarmărilor și nevoia menținerii unui echilibru printr-o dezvoltare inimaginabilă a arsenalului militar, îndeosebi în SUA și URSS, a necesitat investiții uriașe de inteligență și capital de „vârf”. Cercetarea științifică destinată modernizării permanente a „vectorilor” a devenit componentă de bază a geostrategiei marilor puteri militare și a aliaților, îndeosebi a aliaților SUA. Totodată, state precum China și India, chiar dacă au aplicat o politică de „nealinieră” față de cele două blocuri militare, au investit și ele în dezvoltarea propriului potențial militar, „alergând” pe un culoar paralel la cursa înarmărilor, care, însă, are aceeași finalitate. Războiul nu mai este conceput în mod clasic, ci devine unul preponderent electronic. Cine deține informația deține puterea - o deviză decodată de oricare actor de la Fr. Bacon încoace. Japonezii, de exemplu, au înțeles că au săvârșit o eroare declanșând conflictul cu SUA datorită unei informații incomplete oferite de un general infanterist contra unor dezvăluri făcute de un amiral documentat. Și este cunoscută atitudinea lor ulterioară - aceea de a investi în informație și informatizare, utilizându-și capitalul uman și siliciul - singurele „bogății” pe care le aveau la îndemână. Fr. Fukuyama, în linia lui Alvin Toffler, realizează un tablou succint a ceea ce vine *după* epoca industrială, adică asupra a ceea ce produce cel de-al treilea val, ca

particularly in USA and USSR required huge investments in intelligence and “top” capital. Scientific research intended for permanent modernization of “vectors” has become the basic component of the *Great Powers* geo-strategy and their allies, particularly the allies of USA. All the more, states like China and India, even if they applied a policy of “non-alignment” in front of the two military blocks, have also invested in developing the own military potential, “running” on a parallel lane to the arming race, which nevertheless has the same finality. The war is no longer conceived in a classic manner, but it becomes preponderantly electronic. Who is in possession of information has the power – a slogan decrypted by any player since Francis Bacon. Japanese for instance, have finally understood that starting the conflict with USA was a huge mistake due to an incomplete piece of information furnished by an infantry general in exchange for some disclosures of a well documented admiral. Their subsequent attitude is well known – to invest in information and informatics, by utilizing their only available “assets”, human capital and silicon. Fr. Fukuyama going along Alvin Toffler’s line accomplishes a succinct picture of what is to come *after* Industrial Age, on what the third wave yields as transition to “Information Age”. It is to be bore in mind that the wave entails only a

tranziție la „era informației”. De reținut că valul nu antrenează decât un grup de state dezvoltate, ele impunând ulterior, în cascadă, efecte dezirabile:

„Această tranziție constă în apariția mai multor elemente corelate. Pe plan economic, serviciile înlocuiesc în măsură tot mai mare producția ca sursă de îmbogățire. În loc să lucreze într-o oțelărie sau într-o uzină de automobile, lucrătorul tipic dintr-o societate informatizată este angajat într-o bancă, firmă de software, restaurant, universitate sau într-o agenție de asistență socială. Rolul informațiilor și al inteligenței, concentrate atât în oameni, cât și în aparate din ce în ce mai sofisticate, devine atotcuprinzător, iar munca intelectuală tinde să înlocuiască munca fizică. Producția se globalizează pe măsură ce tehnologia ieftină a informației permite tot mai mult răspândirea informațiilor dincolo de frontierele diferitelor țări, iar comunicarea rapidă prin televiziune, radio, fax și e-mail erodează granițele comunităților culturale tradiționale”⁴⁸. Este o schimbare radicală a modului de viață, cu consecințe extrem de diferite pentru state, comunități, indivizi. Diferențierile sunt majore, mai ales că există spații geopolitice care încă parcurg tranziția generată de primul sau cel de-al doilea val, ceea ce accentuează clivajele. Se răspândesc cu o rapiditate inimaginabilă la începutul secolului trecut atât binefacerile

group of developed countries, subsequently they enforcing cascades of desirable effects: “Underlying this transition are more emerging element correlated one each another. On the economic level, services supersedes more and more production as source of enrichment. Instead of working in a still works or in an automobiles factory, the typical worker in Information Age works in a bank, software company, restaurant, university or for a social security office. The role of information and intelligence concentrated both in people and more and more sophisticated technology becomes encompassing and intellectual work tend to replace physical work. Production becomes global as the cheap technology of information enables spreading the information beyond the borders of different countries whereas the sweeping communication through TV, radio, fax and e-mail pervades the borders of traditional cultural communities”⁶². It is a radical change of lifestyle with extremely different consequences for states, communities, individuals. The differentiations become major especially that there are geo-political areas that still go through the transition generated by the second wave, which emphasizes cleavages. At the end of the last century the benefits of information and human intelligence as well as the tare of the consumerist society pervaded

⁴⁸ Ibidem

⁶² Ibid

informației și inteligenței umane, cât și tarele societății consumeriste. Conștiința de sine este proiectată deopotrivă în real și virtual, chiar forme ale ontisului îmbracă attribute ale virtualului. Universul informațional - cu grade diferite de accesibilitate pentru indivizi permite lărgirea ariei comunicării cu ceilalți, dar și înstrăinare, alienare, angoasă. Apoi, informația este filtrată și cenzurată, atât de către producătorul - emițător, cât mai ales de canalele și mijloacele de accesare și decodare. Internaționalizarea permite atât *universalizarea* (valorilor și non-valorilor), cât și conflicte între valori. Se declanșează o nouă luptă pentru supremații și hegemonii într-o competiție în care inegalitățile anterioare se accentuează, iar constrângerile pentru cei mereu „rămași în urmă” se multiplică și se amplifică. Exclușilor care alcătuiau armata de peste două miliarde de analfabeți clasici li se adaugă eșantioane largi de știutori de carte, dar care, din varii motive, nu comunică în *lingua franca* sau nu știu să utilizeze modernele și sofisticatele tehnologii electronice. Sensul cuvântului analfabet își schimbă înțelesul, „analfabetul” viitorului apropiat fiind chiar și doctorul în știință la apusul carierei.

„Era informației”, prin tehnologiile pe care le impune, eliberează o foarte mare cantitate de forță de muncă, amplificând șomajul și agravând conflictul între munca fizică și munca intelectuală. La rândul ei, forța de

with an unimaginable rhythm. The self-conscience is projected in real world and in virtual world, even ontological has virtual attributes. The informational universe – with different degrees of access for individuals allows spreading of communication with the others, but also alienation, estrangement and anguish. Subsequently the information is filtered and censored, both by the producer-transmitter and especially by the channels and means of access and decrypting. Internationalization allows widespread (values and non-values) and conflicts among values. In a competition in which previous inequalities become more prominent, and constraints for those *lagging behind* multiply and amplify a new struggle for supremacy and hegemony starts. Large samples of literate, but who for different reasons cannot communicate using *lingua franca* or are not PC literate (they cannot utilize the modern and sophisticated electronic technologies) are added to those left aside, the army of over two billion classic illiterate. The meaning of the word illiterate changes, “the illiterate” of the near future may be the Ph D in science at the sunset of his career.

“The Information Age” through the technologies it imposes, set free a large quantity of labour supply on the one hand and on the other increases the number of unemployment and aggravates the conflict between the physical and intellectual work. In

muncă angajată în domeniile dominate de munca intelectuală, este supusă, în intervale scurte de timp, devalorizării.

Vorbind despre „era informației” Fr. Fukuyama îi evidențiază atât beneficiile, cât și efectele negative. Tensiunea dintre epistémé și doxa (paradoxul lui Taminaux) este observabilă la filosoful american, îndeosebi în abordarea aspectelor pozitive unde poate fi ușor identificată propria-i opțiune în virtutea apartenenței la civilizația americană: „O societate bazată pe informație are tendința să producă mai mult din cele două lucruri pe care oamenii le prețuiesc în primul rând într-o democrație modernă: libertatea și egalitatea. A explodat libertatea de a alege, fie că e vorba de canale de televiziune prin cablu, de magazine ieftine, pline cu de toate, sau de prieteni cunoscuți prin Internet. Ierarhiile de orice fel, fie politice, fie corporatiste, sunt supuse presiunilor și încep să se prăbușească. Birocrațiile vaste, rigide, care urmăresc să controleze tot ce se întâmplă în sfera lor de activitate prin intermediul regulilor, regulamentelor și constrângerii, au fost subminate de trecerea la o economie bazată pe cunoaștere, care îi <<întărește>> pe oameni prin accesul pe care îl oferă la informație. Așa cum birocrațiile corporatiste rigide, precum bătrânul IBM și AT&T au cedat locul în fața unor concurenți mai mici, cu activitate mai restrânsă, dar cu o

turn the labour supply employed in the domains dominated by intellectual work will shortly be subject to devaluation.

Speaking of the "Information Age", Fr. Fukuyama points out its benefits and negative effects. The tension between epistemic and doxa (Taminaux's paradox) is observed at the American philosopher, especially in approaching positive aspects which can be easily identified by virtue of his own choice of belonging to American civilization: "An information-based society tends to produce more of the two things that people appreciate in a modern democracy: freedom and equality. Freedom of choice has exploded, whether it is cable television channels, the budget shops filled with everything you need, or friends met over the Internet. Hierarchies of any kind, whether political or corporate, are subjected to pressure and begin to collapse. Large and rigid bureaucracies, seeking to control what happens in their sphere of activity through rules, regulations and coercion, have been undermined by the shift to a knowledge-based economy, which <<strengthens>> the people through the access provided to information. Just as rigid corporate bureaucracies as the old IBM and AT & T have given way to smaller competitors, with more limited activity, but with a wider participation of employees in decision making. Soviet Union and East Germany collapsed because of their inability

participare mai largă a angajaților la luarea deciziilor, Uniunea Sovietică și Germania de Est s-au prăbușit datorită incapacității lor de a controla și valorifica informațiile deținute de proprii cetățeni”⁴⁹.

Privite dintr-o anumită perspectivă, avantajele societății bazată pe informație sunt reale. Avem în vedere lărgirea ariei posibilităților de a alege, reducerea iminentă a timpului de realizare a operațiunilor din diverse sfere de activitate, eficientizarea aparatului birocratic, creșterea competitivității, creșterea sferei de cuprindere prin extinderea participării angajaților la luarea deciziilor, dezagregarea unor monopoluri devenite tradiționale prin intrarea în declin a marilor corporații ș.a.m.d. Numai că și aceste „daruri” oferite de societatea informațională trebuie privite cu o anumită rezervă, reconsiderând judecățile normative funcție de contexte. Astfel, aprecierea lui Fukuyama referitoare la faptul că noul tip de societate „produce” mai multă libertate și egalitate într-o democrație modernă intră în contradicție cu realitatea factuală care subminează însăși bazele regimurilor democratice. Libertatea și egalitatea sunt valori în care se originează principii care întemeiază drepturi fundamentale ale omului. Ele sunt consacrate prin norme ce la asigură obiectivarea la nivelul conduitelor individuale sau de grup, conduite ce nu subminează, ci

to control and exploit information held by their citizens”⁶³.

From a certain perspective, the benefits of the information-based society are real. We consider enlarging the choices for available area, imminent reducing the time to achieve impending operations in various spheres of activity, bureaucratic apparatus efficiency, increased competitiveness, extending the number of employee participation in decision making, disintegration of its traditional monopolies through the decline of big corporations and so on. With the only difference that, reconsidering normative judgments depending on context, these "gifts" of the information society must be viewed with a certain reserve. Thus, Fukuyama's opinion on the fact that the new type of society “produces” more freedom and equality in a modern democracy is in contradiction with factual reality that undermines the very foundations of democratic regimes. Freedom and equality are values which originates principles that are founding fundamental human rights. They are enshrined in the rules that ensure their objectivity in the individual or group conducts which does not undermine, but strengthen a particular order because of the majority. An order with non-entropic role in that society (it must be specified that a democratic society is in discussion). This is

⁴⁹ Ibidem, p. 12

⁶³ Ibid, p.12

întăresc un anumit tip de ordine dorită de majoritate. O ordine cu rol de factor entropic pentru societatea respectivă (precizez că este în discuție o societate cu regim democratic). Ori tocmai aici apare problema, întrucât, societatea organizată pe baze democratice presupune libertate egal distribuită și o egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor și a fiecăruia cu ceilalți, legea (norma) reprezentând etalonul de raportare și apreciere a conduitelor. Funcție de dispozițiile normei se apreciază atât excesul de putere (constrângere la libertate), cât și excesul de libertate (constrângere la libertatea celorlalți și disprețul față de norme). Societatea informațională a creat cel mai propice cadru pentru manifestarea libertății însă și cadrul pentru libertinaj înțeles ca exces de libertate pentru unii cu îngrădirea majoră și inevitabilă a libertății celorlalți. Exemplul utilizării Internetului este semnificativ din acest punct de vedere în condițiile în care accesul la utilizare, absolut nelimitat pentru oricine posedă abilități și deține un microprocesor, derobează de răspundere. Persoane cu discernământ, ca și persoane lipsite de discernământ participă deopotrivă la comunicarea prin Internet „postând” pe diverse site-uri și informații utile, și informații distorsionate, manipulatorii, și dezinformări, amenințări, instigări la violență, la dezordine social-instituțională. La rândul lui, receptorul, constituit din indivizi cu

where the problem is because the company organized on a democratic basis requires equal freedom and equal rights distributed to all citizens and with each other, the law (rule) representing standard reporting and evaluation of conducts. Depending on the provisions of the rule it is estimated both excess of power (coercion to freedom) and the excess of freedom (constraint on others' freedom and contempt for rules). The information society has created the most suitable framework for the manifestation of freedom but also to understand that excessive libertinism understood as freedom for some and inevitable restriction of freedom for others. Internet use is a significant example of this view, under the circumstances that the unlimited access to everyone who has abilities and a microprocessor, avoids the responsibility. Both responsible people and irresponsible people participate to the same extent to communication over the Internet "posting" on various sites both useful information and distorted information, manipulating and misinformation, threats, incitement to violence, to social-institutional disorder. In turn, the receiver, consisting of both responsible individuals and irresponsible, take over the information (and surrogates information) and is able whether to select or filter or is incapable to distinguish. The receiver can be a good auditor, but also a part of the intoxicated mass. Anonymity is

discernământ, dar și lipsiți de discernământ, preia informația (dar și surogatele informaționale) și are fie capacitatea de a o filtra sau selecta, fie incapacitatea de distincție. Receptorul poate fi un bun cenzor, dar și parte din masa de manevră intoxicată de emițător. Anonimatul reprezintă forma prin care răspunderea individuală este eliminată. Nici răspunderea juridică, nici răspunderea morală nu operează în condiții de anonimat, mai ales că în multe situații emițătorul indică surse inexistente, surse-zvon sau, atunci când lansează opinii proprii își ascunde identitatea sub pseudonime (semnează „cu nume de împrumut”). Intoxicările la care apelează emițătorul cultivă asupra receptorului stări precum: teama, apatia, retragerea într-o sferă a virtualului sau, prin instigări, revoltă, spirit absolut contestatar, participare la mișcări ilegale ș.a.m.d. Intoxicările au rolul ideilor-forță: lansate cu rol manipulator ele își găsesc suport ontic în indivizi și grupuri intoxicate care, prin punere în practică, generează haos și dezordine. Caracterul public și nelimitat al accesului la Internet creează aparența (de altfel, falsă) a legitimității, făcându-se din simple opinii (subiectual verosimile) informații cu caracter temeinic și veridic.

La baza procedului transformării în cunoștința receptorului a opiniilor și dezinformărilor în informații veridice stă un complex de mijloace manipulatorii bazat pe

the form in which individual responsibility is eliminated. Neither legal liability nor moral responsibility operate under conditions of anonymity, especially since in many cases the transmitter indicates inexistent sources, rumour sources or their own opinions when he puts forward his opinions he conceals his identity under pseudonyms (signed with 'aliases'). The transmitter uses intoxications that create on the receiver feelings like fear, apathy, withdraw in a sphere of cyberspace or through incitement, rebellion, absolutely challenging spirit, participation in illegal movements and so on. Intoxications have the role of pervasive ideas: put forward as manipulative find ontological support in intoxicated individuals and groups which, through implementation, generates chaos and disorder. Public and unlimited Internet access creates the appearance (in fact, false) of legitimacy, transforming simple views (plausible topics) into solid and truthful information.

Underlying the process of rendering the personal opinions and misinformation as truthful information into the receiver mind is a complex of manipulating means based on fetish channels of communication grounded in their absolute assumption of credibility (and legitimacy). Moreover, unlimited public access to communication channels induces their official nature, and resting on transitive legitimacy, at the level of public opinion, the

fetișizarea canalelor de comunicare, fetișizare întemeiată în prezumția absolută de credibilitate (și legitimitate) a acestora. Mai mult, accesul public nelimitat la utilizarea canalelor de comunicare induce și percepția caracterului lor oficial, iar în baza legitimității tranzitive, la nivelul opiniei publice se întărește convingerea că informațiile ce circulă prin asemenea canale sunt informații cu caracter oficial. Acesta este mecanismul – un mecanism dolosiv – prin care se manipulează, tehnicile manipulatorii fiind utilizate, deopotrivă, de state (prin organisme specializate), grupuri, indivizi.

Precizam mai sus că Fr. Fukuyama nu se situează printre cei ce văd în societatea informatizată o societate perfectă. Dimpotrivă, observându-i beneficiile, el nu evită să-i descrie efectele nefaste, concretizate în schimbări dramatice, sintetizate în sintagma „Marea Ruptură”. „Trecerea la o societate informatizată – consemnează el – a fost ridicată în slăvi de aproape toți cei care au scris sau au vorbit despre acest subiect. Comentatori de cele mai diverse orientări politice, precum George Gilder, Newt Gingrich, AL Gore, Alvin și Heidi Toffler, Nicholas Negroponte, au considerat aceste schimbări ca fiind favorabile prosperității, democrației și libertății, dar și societății în general. Cu siguranță că multe avantaje ale societății

conviction that this kind of information on such channels is official strengthens. This is the mechanism - delusive mechanism - of states (through specialized bodies), groups and individuals utilized alike to manipulate.

We specified above that Fr. Fukuyama does not range among those who purport the information society as the perfect society. On the contrary, noticing its benefits he does not hesitate to describe its baneful effects substantiated in dramatic changes and synthesized in the collocation (juxtaposition) “*Great Breach*”. “Passing to an information society – he writes – was praised by almost all who enlarged upon this topic. Commentators pertaining to the widest range of domains like George Gilder, Newt Gingrich, Al Gore, Alvin and Heidi Toffler, Nicholas Negroponte considered these changes as favourable to prosperity, democracy and freedom and society at large. It is certain that many advantages of the information society are obvious, but I wonder all of its consequences were necessarily beneficial?”⁶⁴

In order to answer this question, Fukuyama presents a vast picture of Western society in the second half of XX century, making clear that joining the Information Age with Internet emergence (90s of the last centuries) is incomplete since separating from Industrial Age took place with only one

⁶⁴ Ibid.

informatizate sunt evidente, dar oare toate consecințele acesteia au fost neapărat atât de faste?”⁵⁰

Pentru a răspunde la această întrebare, Fukuyama prezintă un tablou amplu al lumii occidentale în a doua jumătate a secolului al XX-lea, precizând că asocierea erei informației cu apariția Internetului (anii '90 ai secolului trecut) este una incompletă întrucât desprinderea de epoca industrială a debutat cu o generație în urmă. Astfel, el argumentează prin *renunțarea la producția industrială* încă din anii '70 ai secolului al XX-lea în mai multe țări avansate, odată cu dezindustrializarea regiunii Rust Belt (Centura de rugină) - regiune economică din nord-estul SUA (Statele Illinois, Indiana, Michigan, Ohio, Pennsylvania) care a jucat multă vreme un rol economic dominant, dar care a ajuns la declin global și șomaj cronic urmare a abandonării uzinelor.

Renunțarea la producția industrială a generat consecințe sociale de mare gravitate: „Această perioadă, cuprinsă aproximativ între mijlocul anilor '60 și începutul anilor '90, a fost, de asemenea, marcată de condiții sociale tot mai grele în majoritatea țărilor industrializate. Au început să crească infracționalitatea și dezordinea socială, centrele urbane ale societăților celor mai bogate de pe pământ transformându-se în zone aproape de nelocuit. Declinul relațiilor

generation before. Then he follows arguing that *abandoning the industrial production* in 70s of XX century in more advanced countries once the de-industrialization of Belt Rust – economic region in North-East of USA (comprising the states Illinois, Indiana, Michigan, Ohio, Pennsylvania) that had for long played a dominant role, yet reaching global decline and chronic unemployment generated serious social consequences.

“This period comprised between mid of 60s and beginning of 90s was marked by even harder social conditions in most industrialized countries. Infringement of law and social disorder began to intensify; the urban centres of the richest societies on earth became uninhabitable areas. The decline of kinship to which we had been attending for more two hundred years, also intensified in the second of XX century. In most European countries and Japan, fertility decreased so much, that these societies would be depopulated next century, unless a massive immigration occurred; marriages and births reduced; the divorces rates reached alarming quotas; in USA one third of the children were born outside marriage, whereas in Scandinavian countries more than half. Finally, in the last 40 years, confidence in people and institutions was in decline. At the end of 50s, most of the inhabitants in Europe and USA expressed their confidence in

⁵⁰ Ibidem

de rudenie ca instituții sociale, la care asistăm de mai bine de două sute de ani, s-a precipitat în ultima jumătate a secolului XX. În majoritatea țărilor europene și în Japonia, fertilitatea a scăzut atât de mult, încât aceste societăți se vor depopula în secolul următor, în lipsa unei imigrări masive; s-au împuținat căsătoriile și nașterile; rata divorțurilor a atins cote alarmante; în Statele Unite, o treime din copii sunt născuți în afara căsătoriei, iar în țările scandinave mai mult de jumătate. În sfârșit, în ultimii 40 de ani încrederea între oameni și în instituții a intrat într-un declin accentuat. La sfârșitul anilor '50, majoritatea locuitorilor Statelor Unite și Europei și-au exprimat încrederea în guvernele și în concetățenii lor; numai o mică parte dintre ei mai declarau același lucru la începutul anilor '90. Natura relațiilor interumane s-a modificat și ea. Deși nu există dovezi că oamenii stabileau mai puține contacte sociale, legăturile lor tindeau să fie de durată mai scurtă, mai puțin intense și în grupuri de oameni tot mai puțin numeroase⁵¹”. Sunt aceste fenomene de neluat în seama? Și numai din perspectiva nevoii de contracarare a factorilor entropici în vederea conservării unei societăți, multiplele fenomene enumerate mai sus ridică probleme majore. Aceste probleme nu absolvă de responsabilitate pe cei ce conduc comunități, state, lumea în ansamblul ei. Ele nu sunt

government and their citizens; only a small share declared the same in the beginning of the 90s. The nature of inter-human relation also altered. Though there are no clear evidence that people established fewer social contacts, their relations tended to be shorter, less intense and in smaller groups”⁶⁵. Can these phenomena be neglected? The multiple phenomena enumerated above raise major issues, if it is to take into consideration only the perspective of the counter-attack necessity against the entropic factors regarding preservation of a society. These issues do not release from responsibility those who lead communities, states or the world in its entirety. They are not issues generated by natural factors, they are not natural catastrophes, but they make the object of management modalities for human society. They are the effects of a long management in many irresponsible situations, centred on fragments of objectives and non-convergent in many situations: objectives circumscribed to the struggle for domination and hegemony, on the powerful part and struggle for survival – in the simplest possible way – for an absolute human majority. And the major issues which we all meet today are deep rooted in history. Some of them have become so chronic that they cannot be solved anymore. Others have solutions provided that the decision-making factors really want that.

⁵¹ Ibidem, pp. 12-13

⁶⁵ Ibid. p, 12-13

probleme generate de factori naturali, nu sunt catastrofe naturale, ci fac obiectul modalităților de gestiune a societății umane. Ele sunt efectele unor gestionări îndelungate în multe situații iresponsabile, centrate în scopuri segmentate și în multe situații neconvergente. Scopuri circumscrise luptei pentru dominație și hegemonie, din partea celor puternici și luptei pentru existență – în cel mai simplu înțeles cu puțință – pentru o majoritate umană absolută. Iar problemele majore cu care ne confruntăm deopotrivă cu toții azi au rădăcini adânci în istorie. Unele s-au cronicizat într-atât, încât nu mai pot fi rezolvate. Altele au încă rezolvare, cu condiția existenței voinței decidenților. Nici unele, nici altele nu absolvă de responsabilitate. Dar măcar cele din zilele noastre trebuie să implice *răspunderea*. Iar pentru a pune în mișcare mecanismele de tragere la răspundere, cei ce pricinuesc lumii cu voie sau nepricepere rele, trebuie cunoscuți. De aceea, ne întrebăm odată cu Serge Hutin: „Există guvernanți necunoscuți?”⁵². Vom aborda răspunsul într-o altă parte a lucrării.

Bibliografie:

1. Fukuyama Fr., *Marea ruptură. Natura umană și refacerea ordinii sociale* Editura

Yet none of them is above responsibility. At least the current ones have to involve *responsibility*. And in order to set working the mechanisms to hold responsible, those who cause people troubles willingly or unwillingly, they have to be known. This is the reason why we ask ourselves concomitantly with Serge Hutin: Are there unknown governors?”⁶⁶ This answer will be searched for in a future study.

Bibliography:

1. Fukuyama Fr., *Marea ruptură. Natura umană și refacerea ordinii sociale* Editura Humanitas în 2002 și este prefațată de Liana V. Alecu.

2. Serge Hutin, *Guvernantii din umbra si societatile secrete*, Pro Editura si Tipografie, Bucuresti, Original title: *Gouvernantes invisibles et societes secretes*, Edition J'ai Lu, 1971

3. S. P. Huntington, *Ordinea politica a societatilor in schimbare*, Iasi, Polirom, 1991

4. Adrian Gorun, Dan R. Mateiu, Horatiu T. Gorun, *Introducere in Stiinta politica. Regimurile politice. Participarea politica. Elitele politice*. Presa Universitara Clujeana, 2003

5. Milleman Th. P., *Fața ascunsă a lumii occidentale*, Pro Editură și Tipografie, București, 2008

6. Alvin Toffler, *The Third Wave*, William Morrow, New York, 1980

⁵² Serge Hutin, *Guvernanții din umbră și societățile secrete*, Pro Editură și Tipografie, București, p.11, Titlul original - *Gouvernantes invisibles et sociétés secrètes*, Editions J'ai Lu, 1971

⁶⁶ Serge Hutin, *Guvernantii din umbra si societatile secrete*, Pro Editura si Tipografie, Bucuresti, p.11, Original title: *Gouvernantes invisibles et societes secretes*, Edition J'ai Lu, 1971

Humanitas în 2002 și este prefațată de Liana V. Alecu.

2. Serge Hutin, *Guvernantii din umbra și societățile secrete*, Pro Editura și Tipografie, București, Original title: *Gouvernantes invisibles et sociétés secrètes*, Edition J'ai Lu, 1971

3. S. P. Huntington, *Ordinea politică a societăților în schimbare*, Iasi, Polirom, 1991

4. Adrian Gorun, Dan R. Mateiu, Horatiu T. Gorun, *Introducere în Știința politică. Regimurile politice. Participarea politică. Elitele politice*. Presa Universitară Clujeană, 2003

5. Milleman Th. P., *Fața ascunsă a lumii occidentale*, Pro Editură și Tipografie, București, 2008

6. Alvin Toffler, *The Third Wave*, William Morrow, New York, 1980